

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Серія «Наука»

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ
НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ**

Матеріали конференції
за підсумками практики студентів НФаУ

29 березня 2012 року
м. Харків

Харків
НФаУ
2012

УДК 615.1:371.388

Ф 79

Редакційна колегія: проф. Черних В. П., проф. Гриценко І. С., доц. Огарь С. В., Барковська О. Я., Зенько Н. О.

Формування професійної компетентності студентів під час проходження навчально-виробничої практики: матеріали конференції за підсумками практики студентів НФаУ (29 березня 2012 року, м. Харків). – Х.: НФаУ, 2012. – 60 с. – (Серія «Наука»).

Збірник містить матеріали конференції за результатами проходження навчально-виробничої практики студентів Національного фармацевтичного університету та коледжу НФаУ. Розглянуті особливості проходження практики в Україні та за кордоном. Визначена практика як складова формування професійної компетентності студентів спеціальностей «Фармація», «Клінічна фармація», «Технологія парфумерно-косметичних засобів», «Лабораторна діагностика», «Менеджмент організацій», «Логістика», «Економіка підприємства», «Маркетинг», «Технологія фармацевтичних препаратів».

Для викладачів, студентів НФаУ, практичних представників фармації. Матеріали подаються мовою оригіналу.

УДК 615.1:371.388

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 3,75. Тираж 100 пр. Зам. № 12.008.

Національний фармацевтичний університет
вул. Пушкінська, 53, м. Харків, 61002

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серії ДК № 3420 від 11.03.2009.

Надруковано з готових оригінал-макетів у друкарні ФОП Азамаєв В.Р.
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
Запис № 24800170000026884 від 25.11.1998 р.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.

Серія ХК № 135 від 23.02.05 р.

м. Харків, вул. Познанська б, к. 84, тел. **(057) 362-01-52**

e-mail:bookfabrik@rambler.ru

© НФаУ, 2012

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА ПО АПТЕЧНІЙ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ: ПІДСУМОК РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

проф. Тихонов О.І., проф. Тихонова С.О., Гайдукова О.О.

Кафедра аптечної технології ліків ім. Д.П. Сала

За даними соціологів, серед товарів першої необхідності друге місце (після продуктів харчування) займають медикаменти. Тому питання виготовлення готових ліків в умовах аптек залишається актуальним і сьогодні – в період, коли спостерігається невідповідність між непомірним зростанням кількості аптечних закладів і їхніми можливостями щодо забезпечення населення потрібними послугами.

На сьогоднішній день в Україні на державному рівні розглядається питання виробництва лікарських засобів в умовах аптеки, а саме: недопущення скорочення аптечних закладів з виробництвом лікарських засобів в аптечних умовах та заходи щодо відкриття нових аптек, які займаються зазначеним видом діяльності.

Відповідно до відомостей ліцензійного реєстру станом на 1 листопада 2010 р. виробництво лікарських засобів в умовах аптеки здійснюють 593 аптеки, що становить близько 5 % загальної кількості аптек в Україні (13126). За 4 міс — з липня до листопада поточного року — кількість аптечних закладів, що виготовляють лікарські засоби в умовах аптеки, зменшилася на 22, тобто продовжується тенденція до поступового скорочення аптечного виробництва. Екстемпоральна рецептура стає все менш доступною для населення. Інспекцією МОЗ було вивчено питання забезпечення доступності лікарських засобів, що виготовлені в умовах аптеки, для населення України в розрізі областей шляхом визначення кількості аптек у кожній адміністративно-територіальній одиниці з розрахунку 20 тис. населення на одну аптеку. Розрахунки свідчать, що потреба аптек з екстемпоральним виробництвом по Україні становить 2310, на сьогодні потреба задовольняється на 26 %. Враховуючи соціальну важливість даного питання, Уряд країни надав доручення щодо вжиття невідкладних заходів для розширення мережі аптечних закладів, які можуть здійснювати

виробництво лікарських засобів в аптечних умовах, насамперед у сільській місцевості.

У зв'язку з тим, що на сьогоднішній день загальною проблемою вітчизняної фармації є зменшення кількості аптек, що готують екстемпоральні ліки та є базами практики НФаУ з аптечної технології ліків. Це певною мірою впливає на якість проходження виробничої практики з аптечної технології ліків, яка є важливим етапом навчання у вузі. Адже, соціологічні дослідження проведені серед випускників і старшокурсників свідчать, що при їх працевлаштуванні важливу роль відіграє практична підготовка, що забезпечує зв'язок теоретичних знань з практичною діяльністю. Під час практики студенти закріплюють теоретичні знання, отримані у вузі вивчаючи досвід роботи аптечних установ, опановують на практиці навички і методи роботи по своїй спеціальності. Окрім того, основним завданням виробничої практики є також виховання у студентів трудової дисципліни, професійної відповідальності і розвиток навичок суспільної роботи.

НФаУ є флагманом фармацевтичної освіти. У вузі навчається велика кількість іноземних студентів, тому завжди гостро постає питання проходження виробничої практики.

У період з 12.12.11 по 08.01.12 всі студенти факультету підготовки іноземних громадян (виключення: індивідуальний дозвіл на проходження практики на Батьківщині) проходили виробничу практику у м. Харкові на базі 7 виробничих аптек. Керівники аптечних закладів віднеслись доброзичливо до даного контингенту студентів та всебічно їм допомагали.

Кафедра аптечної технології ліків ім. Д.П. Сало щиро дякує завідувачам даних аптек за активну співпрацю: Лобойко І.Ф., Кандибі О.В., Куликовій Г.М., Менусу Б.В., Мелегі Л.І., Митроновій О.В., Кривошеєву В.Д.

У звітній документації студентами було відмічено, що якість знань та практичних навичок, які вони отримали під час вивчення дисципліни «Аптечна технологія ліків» значно покращилась під час проходження ви-

робничої практики; умови практики відповідали всім вимогам, і загалом аптеки м. Харкова справили дуже гарне враження.

Студентами неодноразово було відмічено важливість саме аптечного виробництва ліків так, як це дозволяє вирішити такі серйозні проблеми, як

- ✓ насамперед, виготовлення ліків за індивідуальним дозуванням лікаря, адже ліки масового виробництва, як правило, не дають можливості забезпечити необхідний пацієнту режим дозування;
- ✓ ліки, аналогів яких просто не виробляють, особливо це стосується лікарських засобів для дітей;
- ✓ ліки, адаптовані під конкретну людину, чи то змістом інгредієнтів, чи то за формою, тощо;
- ✓ дозволяє замінити велику кількість готових ліків одним чи декількома комбінованими.

Отже, маємо надію, що завдяки небайдужості з боку держави, активній позиції НФаУ та кафедри аптечної технології ліків ім. Д.П. Сала в Україні поступово відновляться виробничі аптеки (відділи), що приведе до збільшення кількості екстемпоральних ліків.

ПРОИЗВОДСТВЕННАЯ ПРАКТИКА – ВАЖНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПОДГОТОВКИ ПРОВИЗОРА

проф. Тихонов А.И., доц. Зубченко Т.Н.

Кади Зохра, Эль Мархун Сана, Эль Хаммиуи Фузия

Кафедра аптечной технологи лекарств им. Д.П. Сало

Мы, Кади Зохра, Эль Мархун Сана, Эль Хаммиуи Фузия студенты 5 курса И-02 группы, проходили практику по аптечной технологии лекарств в КПОЗ «Аптека № 195» г. Харьков.

Во время прохождения практики мы закрепили и углубили теоретические знания и практические навыки, полученные при изучении дисциплины – аптечная технология лекарств на кафедре аптечной технологии лекарств им. Д.П. Сала.

Аптека обеспечивает население готовыми и лекарственными формами, приготовленными по индивидуальным рецептам врача.

При прохождении производственной практики по аптечной технологии лекарств нас ознакомили с помещениями аптеки, их оснащением. Заведующая аптеки Кандыба Ольга Викторовна ознакомила нас с видами деятельности аптеки. Нам было предоставлено рабочее место в ассистентской и созданы условия по закреплению знаний по приготовлению лекарственных препаратов.

Ольга Викторовна провела нам инструктаж по охране труда и технике безопасности, ознакомила с санитарным режимом и соблюдением фармацевтического порядка, требованиями и технологией получения воды очищенной.

Мы принимали участие в приготовлении лекарственных препаратов по рецептам, поступающим в аптеку под контролем наставника. Нам очень понравилась производственная практика в аптеке. Мы благодарим Кандыбу О.В. и ее сотрудников за внимание, которое нам уделили во время прохождения практики.

ЭКСТЕМПОРАЛЬНЫЕ ЛЕКАРСТВЕННЫЕ ПРЕПАРАТЫ – АЛЬТЕРНАТИВНЫЙ ИСТОЧНИК ЛЕКАРСТВЕННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ НАСЕЛЕНИЯ В МАРОККО

проф. Тихонов А.И., доц. Зубченко Т.Н.

Карим Эль Алауи Али

Кафедра аптечной технологии лекарств им. Д.П.Сало

Среди основных задач, возлагаемых на аптечные учреждения, приоритетным является предоставление населению высококачественной и своевременной помощи путем изготовления и отпуска лекарственных препаратов по рецептам врачей, отпуск населению лекарственных препаратов, разрешенных для продажи без рецепта, заготовка лекарственного растительного сырья.

Местом прохождения производственной практики была аптека города Касабланка (Марокко). Одна из национальных особенностей – преимущественное количество аптек страны являются частной собственностью.

Среди экстермпоральных лекарственных препаратов доминирующее место занимают мягкие лекарственные формы, а именно, мази поверхностного действия для лечения дерматологических заболеваний, травматических поражений, ожогов. Однако, значительную часть ассортимента лекарственных препаратов все же составляют лекарственные средства заводского приготовления.

Благодаря полученным знаниям во время изучения дисциплины «Аптечная технология лекарств» в Национальном фармацевтическом университете я в полной мере овладел необходимыми практическими навыками по приготовлению лекарственных препаратов, изготавливаемых по индивидуальным прописям, и смог применить их в аптеке. За время прохождения практики были обобщены и систематизированы полученные знания и навыки с учетом особенностей аптек Марокко и состояния экстермпоральной рецептуры в стране.

Выражаю искреннюю благодарность академику Украинской АН Тихонову А.И. и отделу практики НФаУ за предоставленную возможность прохождения производственной практики по аптечной технологии лекарств на родине.

**ПРОХОЖДЕНИЕ ПРАКТИКИ НА ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОМ
ПРЕДПРИЯТИИ SANDOZ (ФИЛИАЛ)**

доц. Спиридонов С.В., Аид Бен Ларби Амин

Кафедра заводской технологии лекарств

В системе подготовки фармацевтических кадров, в частности, в нашей стране (Марокко) важное значение имеет практическая подготовка. Необходимо в обязательном порядке закрепить те знания, которые мы получили на практических занятиях в процессе обучения, а также сформи-

ровать и усовершенствовать практические навыки в условиях фармацевтического производства, с которым, вероятно, будет связана наша будущая деятельность.

Посетив завод, мы познакомились с его структурой, отделами и цехами, номенклатурой выпускаемой продукции.

В условиях завода познакомились с системой Надлежащей производственной практики. Мы были рады поглубже изучить ее сущность, требования, которые предъявляются к производственным помещениям, оборудованию, одежде персонала. И если мы на занятиях по заводской технологии лекарств ознакомились с теоретическими аспектами производства, то здесь, в условиях предприятия, мы смогли к этому прикоснуться в буквальном смысле слова.

Мы очень признательны нашему университету, кафедре заводской технологии лекарств, отделу практики и руководству завода за оказанную возможность побывать на производстве и понять, куда мы сможем приложить наши усилия после обучения в Национальном фармацевтическом университете.

ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЕ ПРОИЗВОДСТВО – СЕКТОР, КУДА НАДО СТРЕМИТЬСЯ!

доц. Спиридонов С.В., Золотарева А.А.

Кафедра заводской технологии лекарств

Производственная практика является важным элементом для закрепления знаний, полученных на практических занятиях. Нам была предоставлена замечательная возможность посетить такие харьковские заводы, как «Здоровье» и «Биолек».

Хотелось бы сразу отметить ту мощь и размах, которые присущи данным предприятиям. Огромное впечатление на нас произвело знакомство с заводским оборудованием, которое мы впервые в жизни увидели в действии. Это незабываемое чувство – работающие сложные механизмы, конвейеры, автоматические машины и линии.

Только побывав в условиях заводского производства, представляешь себе тот профессионализм специалистов, который позволяет, используя все технологическое и аппаратное обеспечение завода, получить качественный готовый продукт.

Было приятно на практике узнать, что же такое GMP, ее принципы, требования и правила. Только соблюдая их можно повысить качество производимой продукции. Веру в силы отечественного фармацевтического производителя добавляет то, что практически все увиденные нами цеха и оборудование сконструированы и работают исключительно в соответствии с условиями Надлежащей производственной практики. GMP – будущее фармацевтического производства.

Атмосфера завода заставила нас глубже познать все тонкости заводской технологии лекарств. Для многих из нас это может стать решающим моментом в выборе дальнейшей специализации и профессии.

Мы сердечно благодарны Национальному фармацевтическому университету, его подразделениям за предоставленную возможность побывать на заводах и окунуться в мир фармацевтического производства.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ЛАБОРАТОРНОЇ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ДІАГНОСТИКИ У СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ»

проф. Залюбовська О.І., доц. Зленко В.В., Березнякова М.Є., Литвинова О.М.

Кафедра клінічної лабораторної діагностики

Лабораторна та функціональна діагностика є однією з найважливіших дисциплін для спеціальності «Клінічна фармація», знання якої необхідні при виконанні професійних обов'язків клінічного провізора. Знання та практичні навички з лабораторної та функціональної діагностики необхідні такому фахівцю в його щоденній професійній діяльності при здійсненні фармацевтичної опіки, корегуванні лікарських призначень, виборі оптимальних лікарських засобів для конкретного хворого з урахуванням віку, стадії захворювання, наявності супутніх захворювань, профілактиці

виникнення та виявлення ранніх клінічних проявів та усуненні негативного впливу лікарських засобів на організм хворого.

Вивчення лабораторної та функціональної діагностики у студентів спеціальності «Клінічна фармація» закінчується виробничою практикою, яка проводиться на 3 курсі (6 семестр), тривалістю 1 робочий тиждень в клінічних лабораторіях і кабінетах функціональної діагностики на базі КЗОЗ «Харківська міська клінічна лікарня № 2» та КЗОЗ міської дитячої поліклініки № 23 Київського району. Під час проходження практики студенти знайомляться зі структурою та організацією роботи клінічної лабораторії та кабінету функціональної діагностики, отримують практичні навички з основних методів клініко-лабораторного обстеження хворого, набувають навички роботи з сучасним діагностичним обладнанням, інтерпретації лабораторних досліджень, оволодівають методологією правильного тлумачення динаміки результатів дослідження під впливом різних лікарських препаратів.

Таким чином, виробнича практика з лабораторної та функціональної діагностики є логічним і необхідним завершенням вивчення дисципліни «Лабораторна та функціональна діагностика» студентами «Клінічної фармації», яка закріплює теоретичні знання та дозволяє придбати практичні навички їх використання в процесі професійної діяльності майбутнього фахівця.

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА З КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ: ВІД ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ДО ПРИКЛАДНИХ АСПЕКТІВ

проф. Зупанець М.В., доц. Отрішко І.А.

Кафедра клінічної фармакології з фармацевтичною опікою

Головною метою проходження виробничої практики з клінічної фармакології є закріплення теоретичних знань з клінічної фармакології та придбання практичних навичок, спроможність їх використання в процесі різноманітної роботи клінічного провізора в спеціалізованому відділенні лікувального закладу. Під час проходження практики студенти знайом-

ляться зі структурою та принципами роботи лікувально-профілактичних закладів, організацією роботи клінічного провізора у ЛПЗ, основними принципами медичної деонтології, етичними нормами поведінки клінічного провізора в клініці, моделями взаємин клінічного провізора та лікаря, клінічного провізора та хворого, з основними видами медичної документації та методами клінічного обстеження хворих; засвоюють загальні принципи інтерпретації результатів обстеження хворого; закріплюють знання з особливостей перебігу різноманітних захворювань, набувають навичок збору лікарського анамнезу, аналізу листів лікарських призначень, здобувають навички консультування лікаря щодо оптимізації лікарської терапії з позицій доказової медицини. У ході практики студенти разом з кураторами від медичних установ здійснюють вибір оптимальних ліків для конкретного хворого, раціональних шляхів та режимів їх введення, навчаються методології порівняльної оцінки окремих лікарських препаратів, здійсненню їх раціональної заміни. Студенти мають змогу працювати безпосередньо біля ліжка хворого, збираючи лікарський анамнез та аналізуючи листи лікарських призначень. Загалом, участь клінічного провізора в проведенні лікарської терапії буде сприяти значному поліпшенню якості лікарської допомоги, забезпечуючи хворому вибір оптимальних ліків, раціональних шляхів та режимів їх введення, попередженню призначення несумісних ліків, зведенню до мінімуму побічної дії ліків, зменшенню поліпрагмазії, а також суттєвому зниженню вартості лікування.

ПРАКТИКА ПО КЛИНИЧЕСКОЙ ФАРМАЦИИ – ПЕРВЫЙ ШАГ ОТ СТУДЕНТА К УСПЕШНОМУ СПЕЦИАЛИСТУ

проф. Зупанець М.В., ас. Андреева Е.А., Майборода Е.В.

Клиническая фармакология с фармацевтической опекой

На сегодняшний день лекарственная индустрия стоит в одном ряду с наиболее развивающимися отраслями производства в мире. Оказание эффективной лекарственной помощи при лечении заболеваний стоит в числе приоритетных задач мирового здравоохранения.

Современный арсенал фармацевтических препаратов постоянно обновляется и их исследования не прекращаются. На протяжении «жизненного цикла» конкретного лекарственного средства, показания и противопоказания к применению препарата могут существенно изменяться. Обновление знаний о новых лекарственных средствах и рациональном их применении должно происходить постоянно как медицинскими работниками, так и фармацевтами.

Для безопасного лечения, выбор препарата в каждом конкретном случае должен быть клинически и экономически обоснованным. На практике, обилие лекарственных средств на фармацевтическом рынке существенно затрудняет принятие оптимального решения. К сожалению, среди зарегистрированных лекарственных средств, имеются препараты с недоказанной эффективностью и безопасностью, существенной разницей в стоимости препаратов с одним международным непатентованным названием. Избыток информационных материалов сомнительного качества, недобросовестная реклама усложняют деятельность специалиста в области здравоохранения.

Приоритетным для провизора должно быть только здоровье и благополучие пациента.

Для осуществления этих задач будущий провизор должен получить знания по клинической фармации и фармацевтической опеке во время обучения в университете, а также практические навыки применения этих знаний при прохождении производственной практики в аптеке. Практика помогает будущему специалисту обновить и закрепить имеющиеся знания по дисциплине и включает в себя:

- изучение основных клинических симптомов и синдромов наиболее распространенных заболеваний;
- дифференцирование заболеваний, которые можно лечить самостоятельно, и требующих консультации врача;
- умение распознать «угрожающие» симптомы, характерные для серьезных заболеваний;

- изучение ассортимента лекарственных средств в аптечном учреждении;
- умение сделать выбор рациональных лекарственных средства из группы безрецептурных препаратов для лечения конкретного больного;
- способность определить наиболее подходящие лекарственные формы и режим дозирования в соответствии с возрастом, полом и сопутствующими заболеваниями человека;
- знакомство с организацией информационной работы в аптеке;
- изучение этических и деонтологических аспектов общения провизора и посетителя.

Для студентов со средним специальным образованием практика длилась всего лишь одну неделю, что несказанно мало по сравнению с теоретической подготовкой – три года в колледже НФаУ и четыре года в университете, в течение которых только неделю мы провели за первым столом аптеки. Но и за это короткое время мы успели получить огромный багаж знаний и навыков для будущей деятельности и сделать некоторые выводы по проведению практики в дальнейшем:

- необходимо увеличить длительность практики;
- введение для специальности «Фармация» отдельной дисциплины «Учебная практика по фармацевтической опеке» для того, чтобы студенты имели возможность каждую неделю бывать в аптеке с преподавателем и в рабочих условиях видеть и обсуждать сложившиеся ситуации и пути их решения;
- проводить практику, как в аптеках готовых лекарственных форм, так и в межбольничных аптеках для изучения различных форм работы провизора с рецептурными и безрецептурными препаратами.

Практика по клинической фармация помогает будущему провизору научиться оказывать своевременную и квалифицированную помощь посетителям аптеки при лечении и профилактике многих заболеваний.

КОНТРОЛЬ КАЧЕСТВА ЖИДКОЙ ЛЕКАРСТВЕННОЙ ФОРМЫ НА ОСНОВЕ ЦИНКА ОКСИДА

проф. Гриценко И.С., доц. Подольский И.Н., Брыжко М.Г.

Кафедра медицинской химии

На сегодняшний день небольшое число аптек имеют лицензию на производство и реализацию экстемпоральных лекарственных препаратов. Моя практика по фармацевтической химии проходила в одной из них.

Расположена аптека в густонаселенном районе города-миллионника. Недалеко расположена автостанция, которая является связующим звеном между городом и областью, поэтому количество посетителей аптеки очень велико. Наибольшее количество рецептов поступает в аптеку из детской клинической больницы №5 и кожно-венерологического диспансера №4.

За время прохождения практики я приобрела практические навыки по анализу экстемпоральной рецептуры, овладев видами внутриаптечного контроля. Под наблюдением провизора-аналитика выполняла анализ лекарственных форм. Один из рецептов, который хорошо мне запомнился, это рецепт «болтушки», которая применяется при различных дерматологических заболеваниях. Так как на нее большой спрос, аптека готовит каждый день около 20 флаконов. В состав раствора входят три компонента: камфора, оксид цинка, спирт этиловый.

Мы проводили органолептический, физический и химический контроль лекарственной формы. Для меня самым интересным был химический контроль качества препарата, который включал проведение идентификации и количественного определения действующих веществ. Камфору идентифицировали реакцией с фурфуролом, наблюдая сине-фиолетовое окрашивание, ион цинка – реакцией с ферроцианидом калия, спирт этиловый – йодоформной пробой. Количественное определение камфоры не предусматривается, поэтому мы сосредоточились на количественном определении оксида цинка методом комплексонометрии в присутствии гексаметилентетрамина.

Пройдя практику, я осознала, какая интересная, сложная, и ответственная работа провизора-аналитика.

КОНТРОЛЬ КАЧЕСТВА ЖИДКИХ ЛЕКАРСТВЕННЫХ ФОРМ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ФОТОКОЛОРИМЕТРИИ

проф. Гриценко И.С., доц. Кизь О.В., Лега В.О.

Кафедра медицинской химии

Практика является важной и неотъемлемой частью учебного процесса и позволяет закрепить практические навыки по фармацевтическому анализу непосредственно на рабочем месте провизора-аналитика.

Аптека №302 Донецкого коммунального предприятия «Фармация» г. Краматорска являлась базой моей практики. Для выполнения задач по обеспечению больных качественными лекарственными средствами аптека располагает соответствующими помещениями, а также всем необходимым: посудой, реактивами, приборами и справочной литературой. Имея лицензию на право производства нестерильных лекарственных форм, аптека ежедневно удовлетворяет потребности населения в экстремпоральной рецептуре.

Внутриаптечный контроль качества осуществляется в соответствии с приказом МЗ Украины №626. Результаты контроля качества ЛС регистрируются в журнале, который надлежащим образом прошнурован, пронумерован, скреплен печатью и заверен подписью заведующей аптеки.

Часто прописываемой лекарственной формой был раствор нитрофура 0,02% - 200 мл. Данная жидкая лекарственная форма подвергалась следующим видам контроля:

1. Письменному – проверка соответствия записей в паспорте письменного контроля прописи в рецепте, правильность проведенных расчетов.
2. Органолептическому – определение соответствия внешнего вида (цвет, прозрачность, отсутствие механических примесей) необходимым нормам.

3. Физическому – измерение объема лекарственного средства, расчет абсолютного и относительного отклонения.
4. Химическому – идентификация и количественное определение содержания нитрофурала в растворе.

Нитрофурал идентифицировали реакцией с раствором натрия гидроксида по появлению оранжево-красного окрашивания (соль аци-нитроформы). Количественное определение действующего вещества проводили методом фотоколориметрии, измеряя оптическую плотность окрашенной соли аци-нитроформы нитрофурала на фотоэлектроколориметре при длине волны около 450 нм. Содержание нитрофурала в растворе рассчитывали по градуировочному графику, который строили, используя серию стандартных растворов нитрофурала. Использование физико-химического метода анализа дает возможность сократить время проведения анализа данной лекарственной формы.

Во время прохождения производственной практики я закрепила теоретические знания по фармацевтической химии и получила практические навыки по экспресс-анализу лекарственных форм, научилась давать квалифицированную оценку качества лекарственного средства в соответствии с результатами анализа, занесенными в надлежащих журналах.

ЗНАЧЕННЯ ПРАКТИКИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ З МЕНЕДЖМЕНТУ

проф. Карамішев Д.В., Васильєв С.В., Кононов І.О., Чухно І.А.

Кафедра менеджменту і адміністрування

У 2011/2012 навчальному році до факультету економіки та менеджменту НФаУ було вперше прийнято студентів для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» зі спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування». Тривалість навчання майбутніх магістрів становить півтора року. Протягом періоду навчання студенти, окрім теоретичної підготовки, повинні закріпити свої знання під час практики.

Для студентів спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» передбачено проходження двох видів практики: виробничої практики з фаху та переддипломної практики. Базами практики виступають такі фармацевтичні підприємства, як Приватне акціонерне товариство «Біолік», Товариство з обмеженою відповідальністю «Здоров'я», Товариство з обмеженою відповідальністю «Державний науково-дослідний центр лікарських засобів» та інші. Проходження практики саме на підприємствах фармацевтичної галузі дозволяє майбутнім магістрам зрозуміти специфіку господарської діяльності таких підприємств, особливості виробничих процесів, добору персоналу.

Метою виробничої практики з фаху є розвиток навичок і вмінь інформаційно-аналітичної, проектно-дослідницької, діагностичної, інноваційної та консалтингової діяльності для вирішення прикладних проблем управління підприємницькими структурами, удосконалення системи управління їх діяльністю в сучасних умовах господарювання; набуття вміння адаптації теоретичних положень, методичного інструментарію передового досвіду підприємництва до умов діяльності конкретного підприємства; закріплення практичних навичок проведення економічного дослідження, формування його інформаційного, правового та методичного забезпечення, виходячи із суті проблем, що вирішуються, та обмежень, пов'язаних з діяльністю конкретного підприємства; впровадження розроблених рекомендацій та пропозицій у практичну діяльність підприємства. Метою переддипломної практики є підготовка студентами індивідуального завдання з усебічного вивчення конкретної проблеми управління організацією, збір практичних та статистичних матеріалів для виконання дипломного проекту (роботи).

Під час проходження практики студенту варто зібрати відомості про виробничу та організаційну структуру підприємства, номенклатуру продукції та її основних споживачів, характеристику підприємств-конкурентів, обсяг виробництва та продажу продукції. Майбутнім магістрам з менеджменту слід ознайомитися із заходами підприємства щодо формування попиту на продукцію, підвищення її конкурентоздатності, отримати відо-

мості про чисельний склад працівників, склад парку обладнання, основні характеристики технологічного процесу та перспективний план розвитку підприємства. Особливу увагу необхідно приділити вивченню ринку збуту продукції, формам та методам роботи зі споживачами продукції, ціновій політиці підприємства. Для отримання вказаних даних студенту рекомендується ознайомитися з роботою відділів стратегічного планування, маркетингу та реклами, матеріально-технічного постачання і збуту, фінансового відділу.

До складу виробничої практики магістрів входить і науково-дослідна частина. Вона базується на основних концептуальних засадах проведення науково-дослідної практики студентів економічних спеціальностей та є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня магістра з відповідної спеціальності і має на меті набуття студентом професійних навичок та вмінь здійснення самостійної наукової-дослідної роботи.

Отже, проходження практики майбутніми магістрами з менеджменту дозволяє їм закріпити отримані теоретичні знання та ознайомитися зі специфікою роботи фармацевтичних підприємств. Обов'язковою складовою частиною практики є її науково-дослідна частина.

ПРОХОЖДЕНИЕ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРАКТИКИ ПО МЕНЕДЖМЕНТУ И МАРКЕТИНГУ В ФАРМАЦИИ В АПТЕКЕ №1 ИП «ИНДРА»

*проф. Мнушко З.Н., доц. Тиманюк И.В., Херхеулидзе А.А., Кобец М.Н.
кафедра менеджмента и маркетинга в фармации*

Базой для прохождения производственной практики по менеджменту и маркетингу в фармации послужила аптека №1 ИП «Индра» г. Харькова. Во время прохождения практики был проведен анализ деятельности аптеки. Изучено экономическое положение фирмы, организационная структура управления предприятия, ассортиментная, ценовая политики предприятия. Данная аптека специализируется на розничной торговле ле-

карственными средствами, изделиями медицинского назначения, средствами ухода и гигиены, диетическими добавками, минеральными водами. Аптека обладает широким ассортиментом товаров, предоставляет различные виды цен, в том числе и льготные, а также и различные формы оплаты товаров для удобства своих клиентов. В аптеке большое внимание уделяется способам выкладки товаров на витрины, проводятся эксперименты для нахождения наилучшего способа. Конкурентными преимуществами данной аптеки является высококвалифицированный персонал, низкие цены, предоставление скидок, высокое качество обслуживания, наличие системы контроля за уровнем товарных запасов, возможность заказа товара, прием заявок от населения. Аптека №1 ИП «Индра» использует данные преимущества в своей повседневной работе и побеждает в конкурентной борьбе, привлекает к себе новых покупателей, удерживает постоянных, удовлетворяя их потребности, получает прибыль и возможности дальнейшего расширения своего поля деятельности. Таким образом, производственная практика по менеджменту и маркетингу в фармации дает возможность студентам закрепить практически навыки, знания и умения, полученные в процессе обучения; более глубоко понять и освоить будущую профессиональную деятельность.

ПРОХОЖДЕНИЕ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРАКТИКИ

В ООО «ФАРМАЦИЯ ЗАПОРОЖЬЯ»

проф. Мнушко З.Н., доц. Тиманюк И.В., Кобец М.Н., Смешко О.Ю.

Кафедра менеджмента и маркетинга в фармации

Одиночные аптеки в городах-миллиониках не имеют больших перспектив, так как с рынка их методично «выдавливают» более могущественные аптечные сети. Одна из таких сетей – «Фармация Запорожья». Она является одной из баз для прохождения производственной практики Национального Фармацевтического Университета. В аптеке представлен широкий ассортимент лекарственных препаратов, изделий медицинского назначения, товаров по уходу за детьми, лечебной косметики. Аптека

приймає замовлення на виготовлення лікарських засобів. Проходячи практику на базі ООО «Фармація Запоріжжя» можна здобути знання та практичні навички, які допоможуть у подальшому пошуку роботи. Під час проходження виробничої практики ознайомила з журналами дефектур, з правилами замовлення та прийому товару. Наявність комп'ютерів на робочому місці провізора є позитивним фактором, так як вся продукція розформована за категоріями і це не створює проблем при відпуску товару. Визначену частку продукції мережі додає робота відділу маркетингу, який дозволяє бути аптеці на чолі окремих конкурентів. Основні завдання відділу маркетингу аптечних мереж, як правило, зводяться до збільшення середньої ціни покупки (чек, грн.) клієнта, до збільшення кількості постійних клієнтів та частоти відвідувань аптеки споживачами, до збільшення середнього часу обслуговування одного покупця та кількості додаткових послуг, які надає аптека. Тому результатом роботи маркетолога в аптеках (навіть якщо це тимчасовий результат) вважається збільшення рентабельності кожної аптеки.

Виробничу практику по ММФ дозволяє закріпити теоретичні знання, отримані в процесі навчання.

ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ В ПП «МИКИТЕНКО»

*проф. Мнушко З.М., доц. Тіманюк І.В., Кобець М.М., Шалатовський М.Ю.
Кафедра менеджменту і маркетингу у фармації*

Однією з баз для проходження виробничої практики Національного фармацевтичного університету є аптека ПП «Микитенко». Аптека розташована за адресою м. Харків проспект 50-річчя ВКЛСМ 49/8. Дана аптека забезпечує наявність лікарських засобів обов'язкового асортименту, а також лікарських засобів та виробів медичного призначення для надання долікарняної медичної допомоги; дотримання вимог законодавства та нормативно-правових актів стосовно якості лікарських засобів під час їх

зберігання та відпуску. Однією з складових успішної діяльності аптечного підприємства є якість сервісу. Фармацевтичні послуги включають професіоналізм персоналу та стандарти обслуговування. В аптеці ПП «Микитенко» працюють кваліфіковані провізори та фармацевти, які з'ясовують потреби покупців, дають рекомендації щодо корекції симптомів захворювання, проводять консультування по взаємодії ліків з іншими препаратами, їжею, інформують про умови зберігання препарату, проводять роботу з негативними ситуаціями, які виникають у ході роботи. Під час проходження виробничої практики з ММФ студенти можуть згідно програми практики провести аналіз вертикального і горизонтального розподілу праці, проаналізувати внутрішні змінні організації та їх взаємозв'язок та її зовнішнє середовище, зробити попередню оцінку впливу конкурентів на ефективність функціонування підприємства, провести аналіз ефективності робочого часу керівника організації, сформулювати висновки відносно ефективності цінової політики підприємства та ін. Під час проходження практики студент може закріпити теоретичні знання, отримані в університеті, набути практичних навичок. Завдяки практиці студент має чітке уявлення про свою подальшу роботу.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ У ФАРМАЦІЇ

*проф. Мнушко З.М., доц. Тіманюк І.В., Кобець М.М., Харькова Ю.О.
Кафедра менеджменту та маркетингу у фармації*

Виробнича практика для студентів НФаУ – це можливість перевірити свої теоретичні знання, отриманні в стінах вузу, сформувати практичні вміння, отримати певний досвід роботи в сфері фармації та полегшити вихід молодого спеціаліста на ринок праці. Це спроба отримати зворотній зв'язок зі сторони компаній та організацій, приймаючих студентів на практику, отримати додаткову інформацію, над чим студентові необхідно працювати, для того щоб відповідати сучасним вимогам ринку праці. В період з листопада 2011 р. по лютий 2012 р. студенти мають змогу пройти ви-

робничу практику з багатьох дисциплін, у тому числі виробничу практику з менеджменту та маркетингу у фармації. База практики – аптека №14, що знаходиться за адресою: м. Харків, вул. Академіка Проскури, 9. Аптека №14 є однією з багатьох аптек ТОВ «ТВА-Груп», які працюють по всій території України. Аптека займається роздрібною реалізацією лікарських засобів, виробів медичного призначення. Аптека розташована в спальному районі, в якому розвинута висока конкуренція серед аптечних закладів. Аптека №14 використовує дворівневий канал руху товару, працює з такими відомими постачальниками як: СП «Оптима-Фарм, ЛТД», ТОВ «БадМ», ТОВ «Томаш», ПрАТ «Альба Україна», ТОВ «Фіто-Лек», ТОВ «Вента ЛТД». Процесом замовлення товару, поточним обліком товарних запасів займається регіональний менеджер.

Під час проходження виробничої практики з ММФ студент отримує практичні навички з реалізацій функцій управління, організації товарообігу, рекламної діяльності, мерчандайзингу, паблік рілейшнз. Отриманні теоретичні знання та практичні вміння дуже важливі для подальшого вдосконалення діяльності кожного провізора.

ОСОБЕННОСТИ ПРОХОЖДЕНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРАКТИКИ ПО МЕНЕДЖМЕНТУ И МАРКЕТИНГУ В ФАРМАЦИИ В ООО «ЦРА №62»

*проф. Мнушко З.Н., доц. Тиманюк И.В., Кобец Ю.Н., Вальдовский А.А.
Кафедра менеджмента и маркетинга в фармации*

Переход к современным методам хозяйствования поставил перед аптечными учреждениями новые задания по выявлению тенденций конъюнктуры рынка, факторов, влияющих на поведение потребителей, и разработке адекватных методов усиления влияния на них. Теория и практика маркетинга заключается в умении распознавать потребности, а также желания потребителей и в наилучшей степени удовлетворять их. Они базируются на аспектах индивидуального подхода, который исходит из принципа приоритета потребителя. Маркетинг способствует выявлению суще-

ствующих потребностей, определению оптимальных цен на продукцию, формирует спрос на товар, информируя покупателей про новые товары или про их новые свойства и т.д.

Одним из важнейших этапов обучения будущих специалистов фармацевтической отрасли является прохождение производственной практики в аптечном учреждении, благодаря которому, студенты укрепляют свои теоретические знания, полученные при обучении в университете, и осваивают практические навыки работы в аптеке, которые являются ключевым знанием, способствующим трудоустройству и дальнейшей благополучной трудовой деятельности.

Одной из баз для прохождения производственной практики по менеджменту и маркетингу в фармации послужило ООО «ЦРА №62». Данная аптека расположена в г. Чугуеве, Харьковской обл. Материально-техническая база данного учреждения позволяет в полной мере оказывать лекарственную помощь жителям города и района в целом. Во всех аптечных подразделениях ООО «ЦРА №62» производственные процессы полностью автоматизированы и компьютеризированы. Имеется программное обеспечение, позволяющее осуществить полный предметно-количественный учет товара с использованием технологии штрих-кодирования. Автоматизированы процессы учета дефектуры, составления заявки на товар, проверки срока регистрации и статуса каждого препарата при осуществлении его приемки от поставщиков. Приготовление лекарственных препаратов в аптечных условиях позволяет значительно расширить их ассортимент, обеспечить индивидуальный подбор и значительно повысить их доступность.

Таким образом, в данной аптеке имеются все необходимые ресурсы для овладения практическими навыками во многих сферах фармацевтической отрасли, в том числе и в менеджменте и маркетинге. Благодаря лояльности руководства и сотрудников ООО «ЦРА №62» студент имеет доступ ко всем необходимым источникам информации, доступным аптеке, с помощью которых он может приобрести навыки в: анализе внутренних и внешних переменных, факторов внутренней и внешней макро- и

микросреды, анализе стиля управления руководства, изучении правил приема на работу и увольнения сотрудников, исследовании ассортимента и конъюнктуры рынка препаратов конкретной фармакотерапевтической группы, анализе ассортиментной политики аптечного учреждения, оценке конкурентоспособности и эффективности работы организации, маркетинговых исследованиях потребителей конкретных групп препаратов, оценке качества обслуживания потребителей, изучении правил и приемов в сфере мерчандайзинга, изучении основных составляющих плана маркетинга аптечного учреждения.

Производственная практика по менеджменту и маркетингу в фармации в ООО «ЦРА №62» позволяет студентам осознать, что успешная деятельность аптечного учреждения по обеспечению населения лекарственными препаратами в большей степени зависит от корректной организации всех вышеперечисленных мероприятий, представляющих собой основу менеджмента и маркетинга.

ПРОХОЖДЕНИЕ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРАКТИКИ В ООО «АДОНИС» АПТЕКА «МАТЕРИ И РЕБЕНКА»

проф. Мнушко З.Н., доц. Тиманюк И.В., Кобец Ю.Н., Черноволова Д.А.

Кафедра менеджмента и маркетинга в фармации

Аптека «Матери и ребенка» находится в городе Славянск, Донецкой области. Аптека была основана в 1999 году и успела занять одно из лидерских мест учреждения здравоохранения в г. Славянск.

В аптеке находится отдел товаров для новорожденных и младенцев, который предполагает наличие товаров с ограниченным сроком годности, так как подлежит постоянному контролю.

Практика в аптеке позволила значительно расширить спектр знаний о заболеваниях и систематизировать знания об отпуске лекарственных препаратов, как рецептурных так ОТС-препаратов. Полученные знания и практические навыки помогут студентам в будущем для работы как провизора, так и медицинского представителя. Так как аптека не готовит экс-

темпоральные лекарственные средства, а только отпускает готовую продукцию заводского изготовления, то, в первую очередь, внимание было обращено на фармацевтическую опеку рецептурных препаратов разных фармакологических групп и на возможность коррекции назначений при непосредственном участии врача. В свою очередь также студенты могут ознакомиться с правилом наценки лекарственных средств.

По окончании практики можно сделать несколько выводов:

1. Благодаря наличию квалифицированных специалистов аптека занимает ведущее место среди других аптек, привлекая покупателей также в отдел товаров для новорожденных и младенцев. Приходя в данную аптеку, покупатели, в первую очередь, обращают внимание на обслуживание и качество лекарственных средств. Высокий уровень общения с людьми, а также правила этики и деонтологии позволили привлечь к себе расположенность населения к данной аптеке.

2. Учитывая низкий уровень заработной платы и пенсии, аптека позволила сделать скидки при приобретении большого количества товаров и частых покупок, что в свою очередь является не маловажным критерием для завоевания своего сегмента рынка.

3. Высокий уровень автоматизации и компьютеризации производственных процессов в аптеке дает возможность соответствовать всем критериям и требованиям к базам производственной практики студентов и прохождения заочной интернатуры провизорам-интернам.

Подводя общий итог практики в ООО «Адонис» аптека «Матери и ребенка», можно сказать, несмотря на то, что аптека не занимается изготовлением лекарственных препаратов, она имеет хорошую базу для прохождения практики, а в дальнейшем для работы, так как имеет все современные аспекты работы для провизора и фармацевта на надлежащем уровне.

ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОГРАММЫ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРАКТИКИ ПО ОРГАНИЗАЦИИ И ЭКОНОМИКИ ФАРМАЦИИ

проф. Немченко А.С., доц. Корж Ю.В., Кухтя Т.А.

Кафедра организации и экономики фармации

Современное развитие фармацевтической отрасли на сегодняшний день требует от провизоров высокого уровня теоретических знаний, а также формирование профессионально важных умений и навыков по организации производственной, административной, торгово-финансовой деятельности аптек, овладения современными принципами фармацевтического предпринимательства, фармацевтической этики и деонтологии, фармацевтического законодательства. В этих условиях возникает необходимость отражения современных подходов относительно надлежащих практик, в частности аптечной GPP, в изучении организации и экономики фармации (ОЭФ), в том числе при прохождении производственной практики по ОЭФ.

На первом этапе производственной практики, в соответствии с разработанной на кафедре ОЭФ программой практики было проведено общее знакомство с работой аптеки. Базой прохождения практики стала Аптека №80, г. Минск (Республика Беларусь). Данная аптека была открыта в 1983 г, согласно уставу предприятия она является структурным подразделением торгово-производственного республиканского унитарного предприятия «Белфармация». Общая площадь аптеки 477,1 м², в том числе площадь производственных помещений составляет 378,2 м². На предприятии введена бригадная материальная ответственность. Аптека работает в две смены с 8.00 до 21.00; в субботу с 9.00 до 17.00; воскресенье – выходной. Штат аптеки составляет 28 человек, из них 10 провизоров и 10 фармацевтов. Аптека обеспечивает лекарственными средствами (ЛС) не только население, но и городские больницы, «Дом интернат для пенсионеров и инвалидов», медицинские центры «Нордин» и «Медандровит». Ассортимент аптеки за 2011 год насчитывал 3240 торговых наименований ЛС, из

них отечественные ЛС составляют 26,10 %. Следует отметить, что с 2009 г. в работу аптеки внедрен программный комплекс «Белорусская аптека» с дополнительной информационно-справочной системой, что дает возможность оперативно предоставлять всю необходимую информацию по вопросам наличия ЛС в аптеке. Данная аптека занимается изготовлением экстенпоральной рецептуры, поэтому во время прохождения практики была проанализирована структура экстенпоральной рецептуры. Установлено, что в 2011 г. стерильные ЛС составляют 39 % от общего количества произведенных лекарств, растворы для внутреннего применения - 21 %, растворы для наружного применения - 15 %, порошки - 8%, мази - 15%, суппозитории - 2%. При этом нужно отметить, что в 2011 г. удельный вес экстенпоральной рецептуры составляет 3,72 % в структуре общей рецептуры.

Одним из основных экономических показателей, которые характеризуют работу аптеки, является товарооборот. В результате анализа товарооборота за 2010-2011 гг. было установлено, что товарооборот аптеки в 2011 г. увеличился на 12,6 %. Это обусловлено не только ростом цен на ЛС, но и увеличением ассортимента ЛС, изделий медицинского назначения и других товаров, реализуемых аптекой. В общей структуре товарооборота удельный вес льготного и бесплатного отпуска в 2010 г. составил 34,12 %, в 2011 г. – 35,79 %.

В заключение следует отметить, что организация работы аптеки №80 отвечает основным критериям GPP. Производственная практика по ОЭФ позволила не только обобщить теоретические знания по этой дисциплине, проверить собственные возможности их конкретного применения в практической профессиональной деятельности, а также получить навыки проведения самостоятельного научного исследования.

Производственная практика по ОЭФ является необходимым и важным этапом в подготовке будущих специалистов фармацевтической отрасли.

СТАЖУВАННЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ

доц. Кайдалова Л.Г., доц. Щокіна Н.Б.

Кафедра педагогіки і психології

Якість підготовки сучасного фахівця забезпечується поєднанням фундаментальних та фахових знань з практичною підготовкою, яка є підґрунтям формування особистості фахівця. Особливої значущості в системі підготовки майбутнього викладача набуває стажування, під час якого здійснюється відпрацювання вмінь та навичок – передумови розвитку професійної компетентності майбутнього викладача.

Стажування (педагогічна практика) є складовою частиною комплексної підготовки викладача до науково-педагогічної діяльності. Організатором стажування магістрантів зі спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» у Національному фармацевтичному університеті є кафедра педагогіки і психології.

Кафедра, керуючись вимогами нормативних документів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства охорони здоров'я України, наказами та розпорядженнями ректора, рішеннями Вченої ради університету, визначає основні завдання і забезпечує процес стажування, яке магістранти проходять на базі провідних вищих навчальних закладів I-IV рівня акредитації. З метою якісного проведення стажування магістрантів викладачами кафедри розроблено методичні рекомендації.

Стажування проводиться з метою психолого-педагогічної підготовки магістрантів до професійної викладацької діяльності і передбачає: оволодіння інноваційними формами, методами і засобами організації навчально-виховного процесу в умовах вищого навчального закладу, усвідомлення значущості наукових знань, отриманих у процесі теоретичної підготовки, формування умінь розв'язування практичних завдань, розвиток творчої ініціативи, формування соціальної мотивації подальшої навчально-педагогічної діяльності.

Серед завдань стажування:

- формування професійної компетентності й особистих якостей майбутнього викладача відповідно до вимог сучасного розвитку системи вищої освіти в Україні;
- оволодіння методиками проведення лекційних, практичних, лабораторних і семінарських занять;
- оволодіння сучасними педагогічними технологіями, в тому числі активними та інтерактивними методами навчання;
- формування педагогічної майстерності та індивідуального стилю діяльності викладача.

Зміст стажування визначається програмою, основу якої складає навчально-методична та науково-дослідна робота магістрантів: оволодіння методиками підготовки і проведення різних видів навчальних занять; удосконалення педагогічної майстерності; виконання індивідуального науково-дослідного завдання з психолого-педагогічної тематики.

За результатами стажування проводиться підсумкова конференція, на якій відбувається презентація звіту та обговорення результатів.

Таким чином, стажування спрямоване на забезпечення якості підготовки майбутніх викладачів до професійної діяльності.

ХАРАКТЕРИСТИКА БАЗИ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ТОВ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД «ГНЦЛС»

проф. Гладух Є.В., доц. Кухтенко О.С., Шапошник О.М.

Кафедра промислової фармації

На сьогоднішній день «ТОВ Дослідний завод «ГНЦЛС» - фармацевтичне підприємство, що спеціалізується на виробництві готових лікарських засобів високої якості для реалізації на внутрішньому ринку України і в країнах СНД. Номенклатура заводу включає в себе близько 70 найменувань лікарських препаратів наступних фармако-терапевтичних груп:

- серцево-судинні засоби;
- засоби, що впливають на центральну нервову систему;

- засоби, що діють на периферичні медіаторні процеси;
- засоби, що регулюють метаболічні процеси;
- протимікробні, противірусні та протипаразитарні засоби;
- засоби, які посилюють видільні функції нирок;
- гепатотропні засоби;
- засоби, що діють на чутливі нервові закінчення.

Форма випуску різноманітна: таблетки, очні краплі, ін'єкційні розчини в ампулах, рідкі лікарські форми для внутрішнього застосування, аерозолі.

За роки незалежності завод постійно нарощує свої обсяги виробництва і розширює номенклатуру: за останні 7 років освоєно і впроваджено у виробництво 45 медичних препаратів. З метою створення та впровадження у виробництво нових лікарських препаратів, завод активно співпрацює з дослідницькими та навчальними установами, профільними підприємствами, комерційними структурами України та країн СНД. Для цього проводяться спільні фармакологічні дослідження, ведуться розробки по технології виробництва препаратів та оформлення нормативно-технічної документації.

Компанія протягом багатьох років гостинно приймає студентів Національного фармацевтичного університету. Особлива увага приділяється студентам-промисловцям спеціальності «Технологія фармацевтичних препаратів». Належна виробнича практика в сучасній роботі фармацевтичного підприємства є невід'ємним елементом ознайомлення студентів з майбутнім своєї професії.

Асортимент продукції постійно розширюється і оновлюється за рахунок впровадження у виробництво оригінальних вітчизняних, а також широко відомих імпортованих аналогів, вироблених провідними фармацевтичними фірмами світу.

Беручи до уваги вимоги часу до виробництва лікарських препаратів, а також необхідність переходу до правил GMP, адміністрація заводу проводить певні заходи за трьома основним напрямками:

- модернізація матеріальної бази;

- поліпшення системи якості;
- відповідна підготовка кадрів.

Враховуючи розвиток концепції національної системи стандартизації та підвищення якості, керівництвом заводу приділяється увага модернізації та переоснащенню лабораторії ВТК.

Проводячи модернізацію обладнання та покращуючи матеріально-технічну базу, не можна забувати і про нормативну документацію. На заводі у відділі головного технолога існує група стандартизації, яка забезпечує всі підрозділи заводу нормативною документацією, необхідною для здійснення контролю сировини, матеріалів, а також готової продукції.

Служба стандартизації розробляє і переглядає застарілі фармакопейні статті на субстанції, готові лікарські форми та допоміжні речовини, приводячи їх у відповідність до вимог Державної Фармакопеї і Фармакопеї провідних країн світу.

Величезну увагу адміністрація заводу приділяє відповідній кадрової підготовки. Методом вирішення цього питання служить постійне відвідування курсів підвищення кваліфікації, прослуховування лекцій. Слід зазначити, що всі перераховані вище заходи фінансуються заводом з власного прибутку.

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ВИВЧЕННІ РИНКУ ЛІКАРСТКИХ ЗАСОБІВ,
ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ПРИ ЛІКУВАННІ ГАСТРИТІВ
ЗІ ЗНИЖЕНОЮ КИСЛОТНІСТЮ, *HELICOBACTER PYLORI* (H.p.).**

проф. Котвіцька А.А., Пузак Н.О., Бондар Є.П.

Кафедра Соціальної фармації

У процесі проведення маркетингових досліджень ринку використовують різні методи. Одним з найбільш уживаних є метод опитування споживачів та експертна оцінка спеціалістів. Для вивчення фармацевтичного ринку лікарських препаратів, що застосовуються у лікуванні хворих зі зниженою кислотністю, нами були розроблені анкети, та проведено анке-

тування профільних споживачів та лікарів відповідних лікувально-профілактичних закладів. Опитування споживачів показало, що за віком це, переважно, чоловіки від 26 до 40 років, за соціальним статусом - молоді спеціалісти та підприємці: люди, які ведуть активний спосіб життя та мають ненормований робочий день. При виборі лікарського препарату для пацієнтів найбільш дієвими є такі фактори: безпечність та ефективність препарату, ціна, виробник, кількість прийомів та реклама. Було з'ясовано, що реклама препарату є ефективною, так як після перегляду реклами переважна кількість споживачів йдуть до аптеки купувати цей препарат. Для більшості не має значення форма випуску препарату, та його зовнішній вигляд.

Експертна оцінка лікарів-гастроентерологів показала, що більшість пацієнтів звертаються до лікарів декілька разів на рік, переважно у весняно - осінній період року. Переважна кількість людей, в яких був виявлений гастрит з пониженою кислотністю, викликаний Н.р., стали хронічно хворими. В останній час спостерігається тенденція до самостійного лікування - вибір лікарських препаратів здійснюється за допомогою Інтернету. Споживачі не вважають за потрібне звертатися за допомогою до фахівців і, керуючись інформацією рекламодавця, вибирають певний лікарський препарат на свій розсуд, не розуміючи причини захворювання, механізму лікування.

ПРОИЗВОДСТВЕННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ АПТЕКИ № 109

г. Минска (Республика Беларусь)

доц. Азаренко Ю.Н., Лицкевич Г.В.

Кафедра технологии лекарств

Производственную практику по фармацевтической технологии я проходила в аптеке первой категории № 109 г. Минска. За это время я не только выполняла практическую работу, но и анализировала производственную деятельность данной организации.

Аптека № 109 г. Минска относится к учреждениям Министерства Здравоохранения Республики Беларусь и является структурным подразделением РУП «Белфармация».

Аптека в своей деятельности руководствуется: законодательством Республики Беларусь; нормативно-правовыми документами, регламентирующими фармацевтическую и финансово-хозяйственную деятельность аптечных учреждений и предприятий; условиями лицензий выданных Министерством Здравоохранения Республики Беларусь на право осуществления фармацевтической деятельности, медицинской деятельности и деятельности, связанной с оборотом наркотических средств, психотропных веществ и их прекурсоров; а также лицензии Минского городского исполнительного комитета на право осуществление розничной торговли.

Данная аптека относится к первой категории и имеет лицензию на фармацевтическую, медицинскую деятельность и на отпуск наркотических и психотропных веществ и их прекурсоров. Аптека осуществляет льготный и бесплатный отпуск лекарственных препаратов. Ежедневно аптека отпускает более 200 готовых лекарственных форм по льготным и бесплатным рецептам.

Готовые формы составляют около 98% от общего товарооборота, остальное количество – экстемпоральные лекарственные препараты. В день аптека готовит 30-40 экстемпоральных препаратов, среди которых есть мази (серная, мазь с калия йодидом и др.), детские лекарственные формы, жидкие лекарственные формы для внутреннего и наружного применения (микстуры, суспензии, эмульсии для наружного применения, спиртовые растворы левомецетина, йода и др.), глазные капли и мази.

Аптека является базой ознакомительной и производственной практики для студентов фармацевтического факультета Минского медицинского университета.

Производственная практика по фармацевтической технологии проводится по следующим направлениям: рецептар, провизор-аналитик и фармацевт-рецептар.

Студенты на практике готовят все лекарственные формы, которые прописываются врачами в рецептах, в том числе и требующие асептических условий приготовления.

СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З АТЛ

проф. Ярних Т.Г., доц. Данькевич О.С.

Кафедра технології ліків

Виробнича практика з аптечної технології ліків спрямована на закріплення практичних навичок і теоретичних знань, отриманих під час навчання у вищому навчальному закладі і адаптацію їх з реальними умовами сучасних аптек. Студенти повинні повністю і якісно, як за часом, так і за обсягом, виконати програму засвоєння та закріплення практичних навичок з аптечної технології ліків.

Виробнича практика за методикою її організації є практичною роботою студента, але включає і самотійну роботу, яка стосується оформлення звітної документації. Під час практики студентам необхідно вести робочі записи і описувати всю виконану роботу. Для самотійної роботи студентів на практиці співробітниками кафедри технології ліків розроблено «Робочий зошит виробничої практики з АТЛ», який охоплює всі аспекти діяльності практиканта в аптеці.

Тематика питань в «Робочому зошиті» викладена в логічній послідовності відповідно до процесу приготування ліків. При його заповненні у студента формулюється цілісний погляд на всі аспекти діяльності виробничого відділу аптеки. В поставлених питаннях висвітлено вимоги належної аптечної практики до приготування лікарських засобів в умовах аптек, починаючи з принципів забезпечення якості, підготовчих робіт, персоналу, приміщення і обладнання, закінчуючи виробничою документацією, технологічним процесом та контролем якості приготованих ліків. В «Робочому зошиті» структуровано та конкретизовано всі питання, що вимагають висвітлення згідно програми практики.

Оскільки виробнича практика є важливим етапом у формуванні студента як самотійного відповідального працівника, використання «Робочого зошита» дозволяє практикантові скласти цілісне уявлення про роботу виробничого відділу аптеки. Подібний досвід допоможе йому в май-

бутньому при вирішенні питань практичного характеру, що виникатимуть в самостійній роботі спеціаліст

PRACTICAL TRAINING IN CHEMIST'S TECHNOLOGY OF DRUGS: SHORT REVIEW

Issory Yeshraj, O.A. Garkavtseva

Technology of Drugs Department

Practical training in Chemist's Technology of Drugs is carried out in the fifth year of study. It gives us a great opportunity to improve our knowledge and skills of this previously studied discipline in the third course.

This year I passed practical training in the chemist's shop «Hyperpharm LTD». Chemist's shop occupies the isolated apartment with a private entrance. On the facade of the building a tablet is hung out with pointing of the name of subject of economic activity and his proprietor, office hours, address of the nearest and duty chemist's shop.

«Hyperpharm LTD» has the following organizational structure: compounding-production department, department of the prepared medicines, department of supplies and department of optics.

Preparation of the medicines in obedience to the requirements of Good Pharmaceutical Practice is a component part of practical activity of this chemist's shop and matters in providing of the health protection system of the country.

Preparation of medicines on the individual prescriptions, their quality control, dispense of medicines on the doctors' prescriptions and also on the requirements of the fastened hospitals are conducted by the compounding-production department of the chemist's shop. It executes the followings functions: production, point-of-sale, informative.

A manager and his deputy carry out managing a department. The production staff of the chemist's shop carries out preparation of medicines.

The chemist's shop has the followings production apartments: assistant room, packing room, cabinet of pharmacist-analyst, etc.

Preparation of medicines takes place in an assistant room, which is related to the compounding room and control-analytical cabinet. At an entrance in an assistant room, a shell is located for washing hands, and to the workplaces pipelines are laid with the purified water.

Among technological equipment, it is possible to see in this chemist's shop: vehicles for the receipt of purified water, hardware for washing tableware, different metering devices, glass filters and others like that.

For the leadthrough of intrapharmacy quality control pH-meter, microscopes and other devices equip the chemist's shop.

Quality of the medicines prepared in the chemist's shop depends above all things: on correctly neat ingredients and exactly produced calculable measuring, observance of terms of preparation, etc.

Among the most widespread medicinal forms, which are prepared in the chemist's shop «Hyperpharm LTD», it is possible to mark powders, mixtures, solutions for external application and dusty.

In their work pharmacists use reference literature, tables of doses, normative documents, facilities of technical means and equipment (set of stamps, calculator). In the chemist's shop a computer technique is widely used also.

**НОВІ ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**
проф. Посилкіна О.В., ст. викл. Деркач Н.Ю., Гойдіна В.
Кафедра управління та економіки підприємства

Глибокі соціально-економічні перетворення, що були проведені в Україні, сучасні тенденції розвитку ринкових відносин, підвищення ролі фахівців у перебудові країни, більш орієнтованих на нові реалії життя, інтелектуальна та духовна розвиненість, вимагають від сучасної системи освіти більш високої якості практичної підготовки фахівців у галузі економіки та підприємництва. Зміст професійної підготовки фахівців у галузі економіки цілком змінюється у нових умовах світового та вітчизняного економічного життя.

Практична підготовка студентів з економічних спеціальностей в Національному фармацевтичному університеті являє собою систему навчання, яка сприяє підвищенню мотивації до оволодіння знаннями, самоорганізації, формуванню професійних навичок, закріпленню теоретичних знань з професійно-орієнтованих дисциплін.

Слід визначити, що процес формування професійних вмінь – процес довготривалий, продовжується протягом життя та є складовою навчально-виховного процесу загальної підготовки майбутнього фахівця в галузі економіки та підприємництва.

Практична підготовка студентів передбачає проведення практик відповідно навчальним планам в обсягах, встановлених Галузевим стандартом вищої освіти України.

Професійна практична підготовка студентів економічного напрямку у Національному фармацевтичному університеті відбиває специфіку фармацевтичної галузі та соціальну спрямованість продукції, яку вона виробляє.

У 2011-2012 навчальному році студенти випускових курсів спеціальностей «Економіка підприємства» і «Логістика» проходили стажування в Харківському відділенні «Правекс-банк», аптечній мережі «І.К.ВЕЛ», фармацевтичній фірмі «Аметрин+».

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ МАГІСТРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

проф. Посилкіна О.В., ст. викл. Деркач Н.Ю., Сагайдак-Нікітюк Р.В.

Кафедра управління та економіки підприємства

В умовах розвитку конкуренції на ринку освітніх послуг вітчизняні вищі навчальні заклади вимушені вести безперервну роботу з посилення своїх конкурентних переваг у системі підготовки фахівців. Сьогодні, у вищій школі ведеться розробка інноваційної моделі фахівця, здатного швидко пристосовуватися до ситуації, що змінюється, бути творчою, ак-

тивною, самостійною та креативною особою і мати цілісний обсяг знань, який дозволяє виконувати широкий спектр завдань.

Такі чинники соціально-економічного розвитку України, як дефіцит висококваліфікованих трудових ресурсів і жорстка конкуренція серед деяких фахівців на ринку праці, зумовлюють необхідність для вищих навчальних закладів формування особи, пристосованої до ефективного виконання професійних функцій в нових умовах.

Модель фахівця в контексті вимог роботодавців відбиває такі критерії:

- професійно-кваліфікаційні вимоги, які визначають основне призначення фахівця й обумовлені рівнем і змістом його знань, вмінь і навичок;
- фізичні вимоги, пов'язані з соціально-демографічною ситуацією в країні (регіоні);
- психомотиваційні вимоги, які містять психофізіологічні особливості та мотиваційний механізм професійної діяльності фахівця;
- специфічні вимоги, які відображають конкретні бажання та вимоги роботодавця до потенційного працівника.

Тому, при створенні сучасної моделі фахівця вищими навчальними закладами необхідно враховувати умови ринку праці та потреби роботодавців.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ФАРМАКОГНОЗІЇ В ЯРЕМЧЕ

доц. Криворучко О.В., доц. Демешко О.В., Мигаль А.В.

Кафедра фармакогнозії

З 6 по 18 червня 2011 року на базі Івано-Франківського державного медичного університету в місті Яремче 36 студентів третього курсу фармацевтичного та медико-фармацевтичного факультетів Національного фармацевтичного університету під керівництвом доц. Криворучко О.В. і доц. Демешко О.В. проходили навчальну практику з фармакогнозії.

За час перебування в Івано-Франківській області студенти ознайомилися з характерними представниками лікарських рослин гірського ре-

гіону та ендеміками Карпат, зі зникаючими видами, що занесені до Червоної книги України, набули навичок щодо заготівлі, первинної обробки, сушіння та маркування лікарської рослинної сировини, гербаризації лікарських рослин.

Було зроблено понад 100 гербарних зразків лікарських рослин, заготовлено лікарську рослинну сировину, яка використовується в навчальному процесі кафедри фармакогнозії.

На практиці студенти відвідали Карпатський національний природний парк, Вигорський держлісгосп, комплекс Буковель, Яблунецький перевал, географічний центр Європи (на Рахівщині, поблизу села Ділового), водоспад Труфанець, Скит Манявський (Український Афон), фортеці Хотина та Кам'янець-Подільського, музей Писанки у м. Коломия, музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття, скелі Довбуша, підкорили найвищу українську вершину – Говерлу.

Важливою частиною підготовки майбутніх фахівців є можливість закріплення теоретичних знань під час проходження навчальної практики, тому її значення у формуванні практичних навичок провізорів важко переоцінити.

НОВИЙ ПІДХІД ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ З ФАРМАКОЕКОНОМІКИ У СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ»

проф. Яковлева Л.В., доц. Герасимова О.О., Бездітко Н.В.

Кафедра фармакоеконіміки

Вивчення фармакоеконіміки є необхідним для студентів спеціальності «Клінічна фармація», тому як виконання майбутніх посадових обов'язків випускниками даної спеціальності передбачає забезпечення умов проведення науково-обґрунтованої раціональної терапії, а саме ефективної, безпечної та економічно доцільної. З цих позицій використання лікарських засобів (ЛЗ) вивчає фармакоеконіміка.

Протягом багатьох років студенти 5 курсу спеціальності «Клінічна фармація» Національного фармацевтичного університету проходять практику з фармакоекономіки на базі аптек та лікувально-профілактичних установ (ЛПУ). Це дозволяє їм придбати практичні навички проведення фармакоекономічного аналізу в процесі різноманітної роботи в даних закладах охорони здоров'я, а саме оцінки ефективності, безпеки та вартості певних схем лікування захворювань в одному з відділень ЛПУ, проведення ABC/VEN/частотного аналізів фармакотерапії з метою визначення раціональності її призначення пацієнтам; визначення найбільш економічно вигідних ЛЗ серед оригінальних та генеричних препаратів різних виробників певної фармакологічної групи, ОТС-препаратів з асортименту аптеки.

Одним із важливих етапів проведення фармакоекономічних досліджень є пошук доказової бази клінічної ефективності та безпеки окремих ЛЗ. Тому, протягом останніх двох років використовувався новий підхід до проведення практики з фармакоекономіки. Декілька студентів спеціальності «Клінічна фармація» під керівництвом викладачів працювали з електронними медичними базами даних з метою пошуку інформації щодо ефективності ЛЗ. В першу чергу, це ЛЗ, що були включені до локальних формулярів ЛПУ, які були базами практики з фармакоекономіки.

Відповідно до принципів доказової медицини, які впроваджуються в практичну діяльність закладів охорони здоров'я багатьох країн світу, в тому числі і України, найкращим джерелом інформації щодо ефективності та безпеки ЛЗ є результати проспективних рандомізованих клінічних досліджень. Тому пошук необхідної інформації студенти проводили за допомогою електронних медичних баз даних (Medline та Cochrane Library). Вони містять як оригінальні результати клінічних досліджень ЛЗ, так і узагальнені дані результатів однорідних, іноді суперечливих за результатами, клінічних досліджень (систематичні огляди, мета-аналізи).

Під час проходження практики студенти отримали практичні навички роботи з сучасними електронними базами даних, підвищили свій рівень роботи в системі Internet взагалі, розібрались в принципах систематизації

даних, навчилися самостійно обирати необхідні для пошуку ключові слова, виділяти необхідні джерела літератури, побачили суперечливість даних однорідних клінічних досліджень і на власному досвіді відчули складність та трудомісткість цієї роботи. Студенти знайшли значну кількість публікацій щодо ефективності статинів, антигіпертензивних, антиангінальних, антитромботичних засобів, провели їх аналіз та визначили рівень доказовості. Отримані дані в подальшому можуть бути використані при проведенні фармакоекономічних розрахунків, опрацюванні локальних формулярів ЛПУ та виконанні дипломних робіт.

Основні труднощі, що виникли у студентів під час виконання завдання – іноземна мова публікацій, занадто великий або недостатній обсяг інформації, складність в узагальненні суперечливих результатів клінічних досліджень. Але, незважаючи на це, студенти (за результатами опитування) зазначили необхідність та доцільність впровадження в подальшому такого підходу до проведення практики з фармакоекономіки.

НАВЧАЛЬНА ОЗНАЙОМЧА МЕДИЧНА ПРАКТИКА В ПІДГОТОВЦІ ПРОВІЗОРА

проф. Кіресєв І.В. доц. Рябова О.О.

Кафедра фармакоterapiї

Навчальна ознайомча медична практика (НОМП) є невід'ємною складовою навчального процесу та відіграє суттєву роль в підготовці кваліфікованих фахівців-провізорів. Метою НОМП є розширення та поглиблення теоретичних знань і надбання практичних навичок з надання першої долікарської допомоги потерпілим і хворим, оволодіння практичними навичками з догляду за хворими, оцінки та контролю життєво важливих функцій організму людини, надбання практичних навичок при виконанні різних маніпуляцій, без оволодіння якими неможливо в повному обсязі надати першу медичну допомогу.

НОМП студенти проходять на базах різних лікувальних установ м. Харкова та областей України протягом 1 календарного тижня. Під час

проходження НОМП студенти знайомляться з загальною структурою та організацією роботи лікувального закладу. Оволодівають навичками догляду за хворими (проведення гігієнічних заходів, зміна білизни, годування та транспортування тяжкохворих). Здійснюють контроль за станом хворого: вимірювання артеріального тиску, частоти пульсу, температури тіла, частоти дихальних рухів. Засвоюють техніку проведення лікувальних маніпуляцій та процедур (постановка компресів, гірчичників, виконання ін'єкцій, очисної клізми, накладання бинтових пов'язок тощо). Оволодівають практичними навичками надання першої долікарської допомоги хворим при різних невідкладних станах (анафілактичний шок, стенокардія, гіпертонічний криз, напад бронхіальної астми, напад епілепсії тощо).

Таким чином, НОМП є важливим етапом підготовки кваліфікованих фахівців-провізорів, здатних швидко та правильно зорієнтуватися у складній ситуації, здійснювати першочергову допомогу, яка врятує життя людині, або стане підставою для її успішного лікування в стаціонарі лікувальної установи.

PHARMACEUTICAL CHEMISTRY PRACTICE IN THE CONDITIONS OF CHEMISTS'S SHOP IN UGANDA

Basiima Allen, Burian G.O.

Pharmaceutical chemistry department

The main purpose of practice in pharmaceutical analysis is to introduce a future specialist with his place of work and with his obligations and responsibilities, because the pharmacist is a person of great responsibility of the people's health.

I had the base of practice in Kampala which is the capital of Uganda. Base of practice in pharmaceutical analysis was situated at the pharmacy (chemist's shop). In the pharmacy where I was it was basically a dispensing pharmacy with a few pharmacists and dispensers and intern pharmacists that needed to gain more practice. In the pharmacy, there were several department for example: Ready- made department;

- a) Prescription department;
- b) Storage department.

The main drugs that were being dispensed were multivitamins, antimalarials (vuocortexin), vitamins (ascorbic acid), analgesics (paracetamol, aspirin, diclofenac), antibiotics (amoxicilline, clarimycin, tetracycline, streptomycin, doxycycline). Despite chemist's has a main purpose to supply population with medicines my place of practice had all the modern devices for quality control of drugs. Pharmacist-analyst is responsible for quality of all the medicines which are at the chemist's shop.

Practice in pharmaceutical analysis shows that all the theoretical knowledge in pharmaceutical chemistry realized into real application and the importance of obtaining of practical skills was proved.

During my practice in pharmaceutical chemistry I applied the knowledge I acquired during my Pharmaceutical chemistry classes (especially about drug-drug chemical interactions). Otherwise main features of analyzing medications of industrial preparation obtained during studying where very useful for me.

ПРАКТИКА У СЛОВЕНІЇ

проф. Кисличенко В.С., доц. Вельма В.В., Упир Л.В., Іванова О.О.

Кафедра хімії природних сполук

За запрошенням Студентського товариства фармацевтичного факультету Університету м. Любляна (Словенія) група студентів Національного фармацевтичного університету під керівництвом доцента кафедри хімії природних сполук Упир Л.В. прийняла участь у роботі 15-ого Міжнародного фармацевтичного літнього табору. Метою цього заходу, який проводиться у Словенії щорічно, було підвищення рівня знань студентів з найбільш важливих питань для майбутніх професіоналів у галузі фармації. Темою фармацевтичного літнього табору 2011 року були дієтичні добавки. У роботі Summerscamp-Program 2011 приймали участь студенти із Словенії, України, Франції, Португалії, Румунії та Сербії.

Організатори доклали багато зусиль, щоб робота літнього табору

пройшла на найвищому рівні. Студенти слухали лекції провідних професорів університету Любляни: декана фармацевтичного факультету, професора Станіслава Гобика; завідувача кафедри фармацевтичної біології, професора Само Крефта; а також представника виробників біологічно активних добавок, що широко використовують в Словенії та країнах Євро-союзу фірми «Fidimed» Барбари Хроватін, та провідного спеціаліста агентства з контролю якості медичних препаратів та обладнання - Барбарою Разингер. Також доцентом кафедри хімії природних сполук Упир Л. В. була прочитана лекція на тему: «Лікарська рослинна сировина, що використовується, як джерело БАДів». У лекції було презентовано Національний Фармацевтичний Університет: зазначено його провідну роль в освіті України та пострадянського простору; фаховий підхід у підготовці спеціалістів та магістрів для фармацевтичної галузі, у створенні найкращих умов навчання, надання можливостей продовження підвищення своєї кваліфікації в аспірантурі та докторантурі. НФаУ презентовано у якості флагмана інтеграційних процесів освіти, науки і виробництва, насамперед, у створенні лікарських препаратів, фітозасобів та БАДів. На лекції було розглянуто лікарські рослини, що є основним джерелом сировини для створення БАДів.

Наші студенти взяли участь у роботі круглого столу, на якому обговорювалися позитивні та негативні наслідки використання БАДів.

У програму заходу входили практичні заняття, на яких студенти заготовляли лікарську рослинну сировину, яку потім використовували у виробництві гірких настоянок. На інших практичних заняттях студенти удосконалювали навички з обслуговування населення в аптеках, надання рекомендацій з використання БАДів.

Крім участі у роботі літнього табору студенти відвідали провідні кафедри фармацевтичного факультету Університету, та зустрілися з координатором з міжнародних зв'язків, професором Іреною Млінарнич-Раскін. Делегація НФаУ обмінялася досвідом в галузі підготовки фармацевтичних кадрів та практичної підготовки студентів, встановили ділові контакти з метою подальшої співпраці, ознайомилися з організацією навчального

процесу на фармацевтичному факультеті Університету м. Любляна.

Також учасників літнього табору запросили відвідати найстарішу аптеку Любляни, що виготовляє екстемпоральні лікарські засоби.

Студентам дуже сподобалося приймати участь у такому заході, було цікаво і корисно спілкуватися з провідними європейськими спеціалістами в галузі фармації, чому сприяла дружня атмосфера спілкування зі студентами з різних країн світу.

ЗНАЧЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Вершкова І.В., Крикля В.В., Мартинова О.В.,

Коледж Національного фармацевтичного університету

При підготовці фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» значну роль відіграють різні види практик, які проходять студенти під час оволодіння спеціальністю.

Майбутні аптечні працівники удосконалюють набуті на аудиторних практичних заняттях уміння й навички при проходженні таких видів практик: пропедевтичної, фармакогностичної, технологічної та переддипломної.

Переддипломна практика є невід'ємною складовою учбової програми. Студенти спеціальності «Фармація» проходять переддипломну практику після закінчення всього курсу навчання. Відповідно метою проведення цього виду практики є поглиблення та систематизація набутих теоретичних знань, удосконалення практичних умінь з метою набуття професійних навичок, розвиток комунікативних здібностей студентів, заохочення до прийняття активної громадської позиції. Для досягнення цієї мети викладачами коледжу було розроблено програму переддипломної практики.

Зміст переддипломної практики передбачає практичне застосування теоретичних знань, набутих при вивченні дисципліни «Організація та економіка фармації». Викладачі під час аудиторних занять, а методичні керів-

ники під час практики акцентують увагу студентів на сучасних тенденціях розвитку фармацевтичного ринку, асортиментну політику аптечних підприємств, стимулюють до розширення спектру знань при відпуску ОТС-препаратів, до застосування в практичній діяльності принципів належних практик (GDP, GPP), фармацевтичної етики та деонтології. У свою чергу бази практик дають можливість майбутнім спеціалістам безпосередньо на робочих місцях ознайомитися з особливостями виконання посадових обов'язків, поглибити економічні знання, оволодіти передовими методами праці. Усе це сприяє вихованню професійної відповідальності й майстерності майбутніх фахівців.

Під час проходження переддипломної практики відповідно до програми студентам необхідно ознайомитись з документацією, що відображає результати фінансово-господарської діяльності аптечних підприємств. Але враховуючи факт, що в сучасних умовах жорсткої ринкової конкуренції ця інформація носить характер комерційної таємниці, не всі аптеки можуть надати цю інформацію, викладачі дисципліни «Організація та економіка фармації» розробили: методичні рекомендації та щоденник переддипломної практики для успішного виконання поставлених завдань під час проходження практики.

Методичні рекомендації містять перелік програмних питань, передбачених для вивчення під час проходження практики, вимоги до порядку ведення щоденника, план роботи на базі практики.

У щоденнику підібрано бланки документів, які згруповані у відповідності до плану роботи, а також наведено орієнтовний перелік завдань для таксування екстемпоральних прописів, завдання для лабораторних та фасувальних робіт і надані довідкові матеріали для їх виконання.

Саме наявність необхідного методичного забезпечення гарантує успішне проходження практики, створює комфортні умови для взаємодії студентів-практикантів та працівників аптеки. Саме тому досить часто після проходження переддипломної практики студенти отримують пропозиції працевлаштування.

Результатом проходження практики є якісна підготовка до практичної частини Державного іспиту з дисципліни.

ПРАКТИЧНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Прокопенко Т.С., Зарудко Т.П.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Досвід країн з розвинутою ринковою економікою свідчить про пряму залежність темпів удосконалення та розвитку виробництва, його конкурентоспроможність на світовому ринку від рівня професійної підготовки кадрів.

Фармацевтична галузь є специфічною областю діяльності, якість продукції якої залежить від професійних знань, вмінь, навичок персоналу. Це визначає напрям та змістове наповнення підготовки кадрів для фармацевтичних підприємств галузі, гармонізованих до стандартів та норм GMP, GDP та GPP Європейського Союзу.

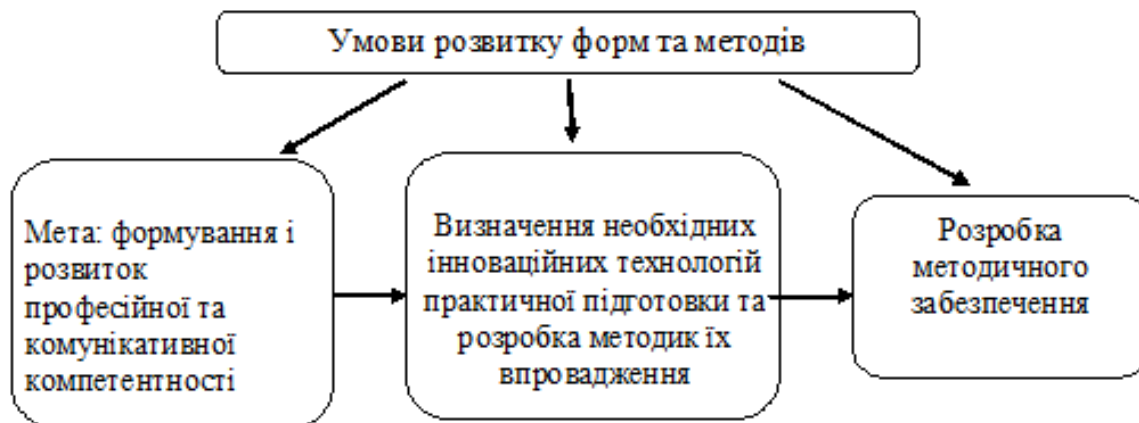
Ринкові відносини, що формуються, пред'являють високі вимоги не тільки до якості виконання трудових функцій, культури праці і міжособових комунікацій сучасного фахівця, але і передбачають його вміння ініціативно вирішувати професійні питання.

Тому одним із важливих завдань системи освіти, є впровадження в практику інноваційних форм організації практичного навчання, що змінюють характер і способи навчально-виробничої діяльності студентів і інтенсифікують діяльність керівника виробничого навчання.

Практична підготовка – компонент навчального процесу, основною метою якого є формування основ професійної майстерності студентів в певній області діяльності, розвиток професійних компетенцій. Поняття «професійна компетенція» розглядається як категорія, що виходить за рамки професійної кваліфікації. Вона включає здатність мобільно діяти в певній ситуації, застосовуючи свій професійний досвід для самостійного вирішення виниклих завдань. Зміст освіти стає надбанням особи тільки в процесі її власної активної діяльності.

Професійна компетентність фахівців повинна забезпечуватися не тільки реформуванням змісту професійної підготовки, але і розвитком форм організації практичного навчання. (схема 1).

Схема 1.

Студенти Коледжу НФаУ проходять навчальну і виробничу практики в установах аптечної мережі різних форм власності та на сучасних підприємствах, з якими укладаються угоди на проведення практики: ПАТ «Біолік», «Хімфармзавод «Червона Зірка», ТОВ «ФК «Здоров'я», ПАТ «Стома», ПАТ ЗАТ «Лекхім».

Тісна співпраця викладачів коледжу з керівниками баз практики дала можливість провести аналіз стану практичної підготовки майбутніх фахівців і засвідчити, що традиційні форми та методи практики вже не дають бажаних результатів.

Тому одним з напрямків методичної роботи викладачів коледжу є розробка якісно нового методичного забезпечення до різних форм організації навчальної та виробничої практики студентів.

З метою працевлаштування випускників в коледжі створено Підрозділ щодо сприяння працевлаштуванню, ведеться регулярна співпраця з міським, районними та обласними центрами зайнятості. Створено банк потенційних роботодавців. Активно впроваджується програма ступеневої освіти з продовженням навчання випускників у Національному фармацевтичному університеті.

**ФАРМАКОГНОСТИЧНА ПРАКТИКА – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА
ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ І – ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ**

Тюкіна В.М., Берестова В.В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Фармакогнозія відноситься до професійно – практичних дисциплін, яка вивчає дикорослі та культивовані лікарські рослини.

Фармакогностична підготовка передбачає теоретичне і практичне навчання спеціалістів фармації в області заготівлі, сушіння, зберігання лікарської рослинної сировини та використання лікарських засобів рослинного походження в лікуванні населення і профілактиці ряду захворювань.

Для поглиблення теоретичної підготовки, що пов’язана з раціональним природокористуванням, заготівлею, сушінням лікарської рослинної сировини студенти проходять фармакогностичну практику.

Фармакогностична практика є невід’ємною вагомою частиною практичного навчання студентів.

Метою навчальної практики з фармакогнозії є вивчення дикорослих лікарських рослин в різних екологофітоценотичних місцевостях, поглиблення знань з основ систематики рослин, закріплення навичок гербаризації лікарських рослин.

Під час фармакогностичної практики студенти знайомляться з особливостями заготівлі, сушіння різних груп лікарської рослинної сировини, враховуючи їх властивості. Засвоюють прийоми агротехніки культивування лікарських рослин вегетативним та насінним методами в ботанічних садах, теплицях, оранжереях. Оволодівають технікою гербаризації лікарських рослин та визначення тотожності свіжезібраної лікарської рослинної сировини за морфологічними ознаками та за допомогою експрес аналізу в польових умовах на наявність антраценпохідних, дубильних речовин, алкалоїдів. Знайомляться з можливими домішками ботанічно близьких рослин.

Ознайомлення з організацією заготівлі лікарської рослинної сировини проходить з попереднім визначенням запасів сировини в природних

умовах методами пробної ділянки, проєкційного покриття та модельної гілки. Для засвоєння прийомів збору студенти складають інструкції підготовчої роботи заготівлі рослинної сировини. При заготівлі студенти характеризують лікарські рослини за схемою: фаза розвитку, термін збирання, техніка збирання, нормативні вимоги до якості сировини, ознаки можливого браку.

Базами навчальної практики з фармакогнозії є Ботанічний сад Національного фармацевтичного університету, Ботанічний сад Харківського національного університету ім. Каразіна, Нікітський ботанічний сад, ділянки лікарських рослин коледжу Національного фармацевтичного університету, місцеві природні угіддя.

Експерсії до лісопарку, місцевих парків, водоймищ знайомлять студентів з рослинним світом навколишнього середовища, особливостями розвитку рослин та їх адаптацією.

За період проходження навчальної практики з фармакогнозії студенти оформлюють щоденник, в якому представлені зібрані мікрогербарії лікарських рослин, їх морфологічна характеристика.

Навчальна фармакогностична практика поглиблює теоретичні знання студентів і надає практичних навичок з питань розвитку, ідентифікації дикорослих та культивованих лікарських рослин, що необхідні в професійній підготовці майбутнього спеціаліста фармацевтичної галузі.

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА ЯК ПРОВІДНА ЛАНКА У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Безкоровайна Ю.Є., Богданова Л.М.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Серед основних інструментів підвищення якості підготовки фахівців у вищій школі виробнича практика займає особливе місце. Мета виробничої практики – систематизація і закріплення теоретичних знань в процесі ознайомлення з виробництвом і придбання навичок вирішення завдань

майбутньої діяльності фахівця, а також у розвитку професійно значущих якостей і властивостей особистості студента.

Сформованість професійних компетенцій має велике значення, оскільки вони пов'язані з можливостями досягнення певного рівня професійної майстерності кожного студента.

Виробнича практика виконує найважливіші функції в системі професійної підготовки студентів:

навчальну (актуалізація, поглиблення і розширення теоретичних знань, їх застосування у вирішенні конкретних ситуаційних завдань, формування навичок, умінь);

розвиваючу (розвиток пізнавальної, творчої активності майбутніх фахівців, розвиток мислення, комунікативних умінь);

виховну (формування соціально активної особистості майбутнього фахівця, стійкого інтересу, любові до професії);

діагностичну (перевірка рівня професійної спрямованості майбутніх фахівців, ступеня професійної придатності).

В умовах сучасного виробництва фахівцеві недостатньо володіти певною системою професійних знань, необхідний внутрішній орієнтир поведінки і діяльності - мотивація - ціннісне ставлення до професійної діяльності, при якій вона набуває особистий сенс.

Виробничу практику в нашому коледжі характеризує взаємозв'язок і скоординованість всіх її етапів, що забезпечують досягнення мети практики, поступове (з опорою на особистий досвід студентів, рівень їх підготовленості) ускладнення завдань, визначення перспективних завдань, що забезпечують особистісно-професійний розвиток.

Наш практичний досвід дозволяє стверджувати, що виробнича практика допомагає опанувати зміст професійної діяльності, виступає умовою успішного виховання ціннісного ставлення до професії у студентів коледжу. Виробнича практика є елементом цілісності педагогічного процесу, який сприяє розвитку і саморозвитку особистості студента.

ОРГАНІЗАЦІЯ І КОНТРОЛЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛЬНІСТІВ ФАРМАЦІЇ В КОЛЕДЖІ НФаУ

Гузєва В.В., Гаврилова Н.Б., Коломієць І.В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Практична підготовка студентів вищих навчальних закладів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття ними певного освітньо-кваліфікаційного рівня. Навчальна практика організовується в рамках навчального процесу і передбачає залучення студентів Коледжу НФаУ з першого до випускного курсів до систематичної практичної діяльності. Це дозволяє послідовно і систематично протягом усіх років навчання поєднувати оволодіння теорією з практичною діяльністю майбутніх фахівців.

Згідно навчального плану підготовки «молодших спеціалістів» передбачені наступні види практики:

<i>№ п/п</i>	<i>Види практики</i>	<i>Курс</i>	<i>Семестр</i>	<i>Кількість тижнів</i>
1.	Навчальна практика	2,3	3,4,5,6	33
2.	Виробнича практика	2,3		4
2.1.	Пропедевтична практика	2	4	1
2.2.	Фармакогностична практика	2	4	1
2.3.	Технологічна практика	3	6	2
3.	Переддипломна практика	3	6	4

Метою виробничої практики є:

- оволодіння студентами сучасними методами та формами організації праці в галузі фармації;
- формування потреби систематично поновлювати знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності;

➤ набуття професійних компетенцій з питань технології лікарських препаратів та контролю їх якості; ботаніки та фармакогнозії; організації та економіки фармації.

Особливого значення набуває комплексний підхід до організації практики студентів спеціальності, який використано при розробці програми практики у Коледжі НФаУ.

Практика студентів проводиться на оснащених відповідним чином базах практики. Залежно від виду практики її базами можуть бути: аптеки, фармацевтичні фабрики або заводи, аптечні склади, спеціалізовані приватні установи, які мають ліцензію на роздрібну реалізацію лікарських засобів, місцеві природні угіддя, присадибні ділянки навчального закладу, лісництва, ботанічні сади, агробіостанції.

Керівниками практики є викладачі навчального закладу та спеціалісти від баз практики. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює завідуючий виробничою практикою, який підпорядковується заступнику директора з навчально-виробничої роботи.

Проходження студентами навчальної та виробничої практики завершується звітом про виконання програми та індивідуального завдання.

Залік приймається у студентів на базах практики в останні дні проходження практики або у навчальному закладі протягом перших 3 днів семестру, який починається після практики.

Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і залікової книжки студента за підписом керівника практики.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях циклових комісій та педагогічної ради не рідше одного разу протягом навчального року.

Критерієм ефективності проходження практики є оволодіння професійними компетенціями фармацевта передбачених програмою з навчально-виробничої практики, формування й розвитку у студентів здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання і досвід у різних ситуаціях.

**РОЛЬ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ
ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ –
ТЕХНІКІВ-ТЕХНОЛОГІВ ВИРОБНИЦТВА
ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ**

Пасєвіна І.М., Рижих В.І.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Держава гарантує молоді право на працю, але через відсутність достатнього практичного досвіду, соціально-правових та професійних знань, а часто і моральної невідповідності до конкуренції на ринку праці реалізувати своє право на працю молодими громадянами стає дедалі складніше. В Україні існує реальна проблема працевлаштування молоді.

На сучасному ринку праці зростає роль випускників коледжів, які мають здатність використовувати набуті знання і уміння.

Виробниче навчання за спеціальністю 5.12020103 «Виробництво фармацевтичних препаратів» є складовою частиною навчально-виховного процесу, ефективною формою підготовки молодшого спеціаліста до самостійної професійної діяльності у фармацевтичній галузі. У коледжі до практики ставляться як до особливого педагогічного мистецтва, що поєднує теорію, педагогіку, виробничий процес, психологію.

Виробнича практика найскладніша форма навчального процесу і в організаційному і в методичному плані, оскільки для її здійснення необхідно з'єднати інтереси виробництва і навчального процесу, пристосувати процес навчання до практичних завдань конкретного підприємства.

Сучасні підприємства фармацевтичної промисловості працюють в нових умовах міжнародних стандартів і присутність сторонніх осіб виключена, або обмежена, тому питання проведення виробничої практики стає більш проблематичним. Тут проявляються всі протиріччя практичного навчання: усі бажають отримати кваліфікованого молодого фахівця, але можливості набути хороших практичних навичок скорочуються.

Незважаючи на труднощі керівники провідних фармацевтичних підприємств йдуть назустріч і забезпечують необхідні умови успішного виконання програми практики.

Всі види виробничої практики проводяться на базі фармацевтичних підприємств міста Харкова та інших міст України, які використовують сучасні технології та обладнання, потужну базу нормативної документації та спрямовують свою діяльність на досягнення стандартів GMP. Це такі підприємства як: ТОВ ФК «Здоров'я», ПАТ «Фармстандарт-Біолік», ТОВ «Хімфармзавод «Червона Зірка», Акціонерне Товариство «Стома» та інші.

Більшість молодих фахівців вже на останньому курсі навчання визначаються зі своїм працевлаштуванням. Керівники практики, педагоги циклової комісії допомагають студенту визначитись: що більше всього до вподоби, до складу характеру, амбіцій, де хотів би працювати, чи буде продовжувати навчання. Саме під час проходження практики він може впевнитися і перевірити свій вибір. З іншого боку в період проходження практики працівники підприємства придивляються до студента як до майбутнього колеги. Саме на таке природне працевлаштування у коледжі покладаються великі надії. Багато випускників після закінчення коледжу одержують робочі місця на тому підприємстві, де вони проходили практичну підготовку.

Щодо результатів виробничої практики поточного навчального року, то близько 30% студентів цієї спеціальності були працевлаштовані одразу після закінчення переддипломної практики.

Одним із головних положень, що розглядаються і виконуються в рамках Болонського процесу є забезпечення працевлаштування студентів, що передбачає орієнтацію ВНЗ на кінцевий результат, а саме: знання випускників повинні застосовуватись і використовуватись в Україні та Європі.

Тому одна з важливих проблем, від вирішення якої залежать перспективи соціально-економічного розвитку країни, - формування та використання трудового потенціалу найбільш продуктивної частини населення – молодих спеціалістів, випускників вищих навчальних закладів.

ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Горяча Л.О., Прокопенко Т.С.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Переддипломна практика – є заключним етапом навчання і спрямована на перевірку професійної готовності майбутнього спеціаліста до самостійної трудової діяльності. Студент знайомиться зі змістом роботи по спеціальності, закріплюючи сформовані в результаті навчання, навички професійного мислення та практичної роботи, отримує можливість застосувати теоретичні знання на практиці, знайомиться з сучасними технологіями реалізації медичних товарів, та особливостями застосування основних принципів маркетингу в аптечних закладах, розширює професійний кругозір.

Прикладний характер практики не виключає необхідності проведення дослідницької роботи, яка активізує самостійну роботу студентів над поглибленням теоретичних знань. У зв’язку з цим, розроблено нову форму звітності про результати проходження практики, що передбачає аналіз діяльності аптечного закладу щодо надання фармацевтичної допомоги населенню та функціонування як суб’єкта підприємницької діяльності. В процесі проходження практики студент отримує практичні навички з відпуску аптечних товарів, що сприяє формуванню професійної мови, культури спілкування з відвідувачами аптек.

Досить часто переддипломна практика сприяє вирішенню проблеми працевлаштування. У зв’язку з цим студент має продемонструвати здатність застосовувати знання та уміння, отримані в ході навчання, тобто, продемонструвати рівень сформованості професійної компетенції в когнітивній та операціонально-технологічній складовій. Уміння працювати в команді, комунікативні навички, мобільність, здатність орієнтуватись у різних ситуаціях – доповнюють особистісну складову професійної компетенції.

БІНАРНЕ ЗАНЯТТЯ ЯК ВИД НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Колісник В.М., Кійко І.В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Бінарне заняття — нестандартна форма його проведення, що ґрунтується на співпраці двох викладачів.

До основних переваг такого заняття належать незвичайність і цікавість змісту, поєднання педагогічних зусиль двох педагогів, висока активність студентів. Дослідження проблеми на грані двох дисциплін посилює мотивацію студентів, захоплює та зацікавлює їх, стимулює до творчого пошуку. Чергування матеріалу з різних галузей знань сприяє формуванню гнучкості, широти й нестандартності мислення.

Ці заняття потребують більшої підготовки, ніж традиційні, як викладачів, так і студентів. Тому напередодні заняття викладачі проводять консультацію для студентів, розглядаючи найбільш складні питання цієї теми.

У ході заняття викладачам доводиться вирішувати низку завдань: як підтримати активність студентів протягом усього заняття, стимулювати самостійну діяльність студентів з оволодіння додатковими знаннями, а також уміння використовувати наявні теоретичні знання та практичні навички в нових умовах.

У Коледжі Національного фармацевтичного університету є досвід проведення бінарного заняття дисциплін циклу професійної та практичної підготовки: лабораторне заняття з технології ліків (тема «Ін'єкційні розчини») — лабораторне заняття з фармацевтичної хімії (тема «Лікарські засоби із групи вуглеводів»). Заняття складалося з таких етапів: вступна частина, основна частина (актуалізація і корекція опорних знань студентів, контроль засвоєння опорних знань, закріплення, систематизація та узагальнення опорних знань шляхом проведення лабораторної роботи), заключна частина (підведення підсумків заняття й оцінювання знань та

практичних навичок студентів). На занятті чергувалися різні форми роботи студентів: фронтальна, групова, індивідуальна. Зростанню продуктивності заняття сприяло використання мультимедійного супроводу.

Лабораторна робота передбачала приготування ін'єкційного розчину глюкози, враховуючи фізико-хімічні властивості цієї субстанції та проведення якісного й кількісного аналізу приготовленого розчину (до стерилізації). Використання міжпредметних зв'язків технології ліків та фармацевтичної хімії дали змогу глибше й повніше усвідомити вивчений матеріал, якісно приготувати лікарську форму, відчувати відповідальність за виконану роботу, що є фундаментом для формування професійної компетенції.

ЗМІСТ

Виробнича практика по аптечній технології ліків. Підсумок роботи іноземних студентів <i>проф. Тихонов О.І., проф. Тихонова С.О., Гайдучова О.О.</i>	3
Производственная практика – важная составляющая подготовки провизора <i>проф. Тихонов А.И., доц. Зубченко Т.Н., Кади Зохра, Эль Мархун Сана, Эль Хаммиуи Фузия</i>	5
Экстемпоральные лекарственные препараты – альтернативный источник лекарственного обеспечения населения в Марокко <i>проф. Тихонов А.И., доц. Зубченко Т.Н., Карим Эль Алауи Али</i>	6
Прохождение практики на фармацевтическом предприятии Sandoz (филиал) <i>Спиридонов С.В., Аид Бен Ларби Амин</i>	7
Фармацевтическое производство – сектор, куда надо стремиться! <i>Спиридонов С.В., Золотарева А.А.</i>	8
Організація проведення виробничої практики з лабораторної та функціональної діагностики у студентів спеціальності «Клінічна фармація» <i>Залюбовська О.І., Литвинова О.М., Зленко В.В., Березнякова М.Є.</i>	9
Виробнича практика з клінічної фармакології: від теоретичних основ до прикладних аспектів <i>Зупанець М.В., Отрішко І.А.</i>	10
Практика по клинической фармации – первый шаг от студента к успешному специалисту <i>Андреева Е.А., Майборода Е.В.</i>	11
Контроль качества жидкой лекарственной формы на основе цинка оксида <i>Подольский И.Н., Брыжско М.Г.</i>	14
Контроль качества жидких лекарственных форм с использованием фотокolorиметрии <i>Кизь О.В., Лега В.О.</i>	15
Значення практики для підготовки магістрів з менеджменту <i>Карамішев Д.В., Васильєв С.В., Кононов І.О., Чухно І.А.</i>	16
Прохождение производственной практики по менеджменту и маркетингу в фармации в аптеке №1 ИП «Индра» <i>Херхеулидзе А.А., Кобец М.Н.</i>	18
Прохождение производственной практики в ООО «Фармация Запорожья» <i>Кобец М.Н., Смешко О.Ю.</i>	19
Проходження виробничої практики в ПП «Микитенко» <i>Кобець М.М., Шалатовський М.Ю.</i>	20
Особенности прохождения производственной практики по менеджменту и маркетингу у фармації <i>Кобець М.М., Харькова Ю.О.</i>	21
Особенности прохождения производственной практики по менеджменту и маркетингу в фармации в ООО «ЦРА №62» <i>Кобец Ю.Н., Вальдовский А.А.</i>	22
Прохождение производственной практики в ООО «Адонис» аптека «Матери и ребенка» <i>Кобец Ю.Н., Черноволова Д.А.</i>	24
Основные аспекты реализации программы производственной практики по организации и экономики фармации <i>проф. Немченко А.С., доц. Корж Ю.В., Кухтя Т.А.</i>	26
Стажування в системі підготовки майбутніх викладачів <i>Кайдалова Л.Г., Щокіна Н.Б.</i>	28
Характеристика бази виробничої практики ТОВ Дослідний завод «ГНЦЛС» <i>Гладух Є.В., Кухтенко О.С., Шапошник О.М.</i>	29

Використання методів маркетингових досліджень у вивченні ринку лікарських засобів, що застосовуються при лікуванні гастритів зі зниженою кислотністю, <i>Helicobacter Pylori</i> (h.p.).	
<i>Пузак Н.О., Бондар Є.П.</i>	31
Производственная деятельность аптеки № 109 г. Минска (Республика Беларусь)	
<i>доц. Азаренко Ю.Н., Лицкевич Г.В.</i>	32
Сучасні методичні підходи до проведення виробничої практики з АТЛ	
<i>проф. Ярних Т.Г., доц. Данькевич О.С.</i>	34
Practical training in chemist's technology of drugs: short review	
<i>Issory Yeshraj, O.A. Garkavtseva</i>	35
Нові форми проведення практичної підготовки студентів економічних спеціальностей	
<i>Деркач Н.Ю., Гойдіна В.</i>	36
Сучасні вимоги до проведення переддипломної практики магістрів спеціальності «Економіка підприємства»	
<i>Посилкіна О.В., Сагайдак-Нікітюк Р.В., Деркач Н.Ю.</i>	37
Навчальна практика з фармакогнозії в Яремче	
<i>Криворучко О.В., Демешко О.В., Мигаль А.В.</i>	38
Новий підхід до проведення практики з фармакоекономіки у студентів спеціальності «Клінічна фармація»	
<i>Яковлєва Л.В., Бездітко Н.В., Герасимова О.О.</i>	39
Навчальна ознайомча медична практика в підготовці провізора	
<i>Самура Б.А., Рябова О.О., Кіреєв І.В.</i>	41
Pharmaceutical` chemistry practice in the conditions of chemists's shop in Uganda	
<i>Basiima Allen, Burian G.O.</i>	42
Практика у Словенії	
<i>проф. Кисличенко В.С., доц. Вельма В.В., Упир Л.В., Іванова О.О.</i>	43
Значення переддипломної практики у формуванні професійної компетентності студентів	
<i>Вершкова І.В., Крикля В.В., Мартинова О.В.</i>	45
Практичне навчання в системі професійної освіти	
<i>Прокопенко Т.С., Зарудко Т.П.</i>	47
Фармакогностична практика - невід'ємна складова практичного навчання студентів вищих навчальних закладів I – II рівнів акредитації	
<i>Тюкіна В.М., Берестова В.В.</i>	49
Виробнича практика як провідна ланка у формуванні професійних компетенцій	
<i>Безкоровайна Ю.Є., Богданова Л.М.</i>	50
Організація і контроль практичної підготовки спеціалістів фармації в коледжі НФаУ	
<i>Гузєва В.В., Гаврилова Н.Б., Коломієць І.В.</i>	52
Роль виробничого навчання в підготовці та працевлаштуванні молодших спеціалістів –техніків-технологів виробництва фармацевтичних препаратів	
<i>Пасєвіна І.М., Рижих В.І.</i>	54
Переддипломна практика – невід'ємна складова навчального процесу	
<i>Горяча Л.О., Прокопенко Т.С.</i>	56
Бінарне заняття як вид навчальної практики дисциплін циклу професійної та практичної підготовки	
<i>Колісник В.М., Кійко І.В.</i>	57